

BIULETYN FINANSOWY

PAŃSTWOWEJ KOMISJI PLANOWANIA GOSPODARCZEGO

SPIS RZECZY

	str.		str.
— Uchwała Prezydium KERM z dn. 28. I. 1950 r. w sprawie przesunięcia terminu dla pokrywania faktur (rachunków) podlegających bezpośredniej zapłacie ze środków Planu Inwest. na rok 1949	33	— Instrukcja 17/F Dep. Finans. PKPG z dn. 11. II. 1950	35
— Zarządzenie Przewodn. PKPG i Ministra Skarbu z dn. 30. I. 1950 w sprawie warunków i trybu pokrywania faktur z tytułu robót, dostaw i usług wykonanych fizycznie do dn. 31. XII. 1949 r. a podlegających zapłacie bezpośrednio ze środków P.I. na r. 1949	33	— Finansowanie kapitalnych remontów	36
— Zarządzenie Przewodn. PKPG z dn. 27. I. 1950 w sprawie wyceny zapasów towarowych, wyrobów gotowych, półgotowych oraz robót w toku do bilansu na dzień 31. XII. 1949	34	— Omówienie różnych norm i zasad obowiązujących	37—41
		— Akcja „P-B” — Wyjaśnienia i komentarze Biura Org. Rachunkowości	42
		— Rejestr faktur materiałowych — Wariant 5	43
		— Sporządzanie miesięcznych sprawozdań księgowości materiałowej	45
		— Przedmioty nietrwałe	48
		— Księgowość wyrobów	52
		— Przekształcenie bilansu zamknięcia za rok 1949 na nowy układ Jedn. Planu Kont	54
		— Wyjaśnienia Centralnej Komórki Akcji „P-B”	59
		— Komunikat	60

ZARZĄDZENIA — ZASADY — KOMENTARZE

UCHWAŁA

Prezydium Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dnia 28 stycznia 1950 r. w sprawie przesunięcia terminu dla pokrywania faktur (rachunków) podlegających bezpośredniej zapłacie ze środków Planu Inwestycyjnego na rok 1949.

1. Przedłuża się do dnia 28 lutego 1950 r. termin pokrywania faktur (rachunków), podlegających zapłacie bezpośrednio ze środków Planu Inwestycyjnego na rok 1949, ustalony na dzień 31 stycznia 1950 r. w pkt. 4 lit. a) Zarządzenia Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego i Ministra Skarbu z dnia 23 grudnia 1949 r. w sprawie zakończenia wykonywania oraz rozliczenia z Planu Inwestycyjnego na rok 1949.

2. Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego w porozumieniu z Ministrem Skarbu określi w drodze zarządzenia warunki i tryb pokrywania faktur wymienionych w pkt. 1.

3. Faktury (rachunki) i rozliczenia, dotyczące inwestycji wykonanych fizycznie do dnia 31 grudnia 1949 r. a nie pokryte w terminie do dnia 28 lutego 1950 r. mogą być pokrywane przez Banki finansujące inwestycje w terminie do dnia 20 marca 1950 r. w wyjątkowych wypadkach, a mianowicie

po złożeniu przez inwestora lub przedsiębiorstwo wykonawcze Przewodniczącemu Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego oraz Ministrowi Skarbu pisemnych wyjaśnień dotyczących przyczyn opóźnienia.

Faktury i rozliczenia, które wpłyną do Banku finansującego inwestycje po dniu 20 marca 1950 r. nie mogą być pokrywane bez indywidualnej decyzji PKPG i Ministerstwa Skarbu, podejmowanej na wniosek Banku Inwestycyjnego.

4. Osoby, które swą działalnością lub jej zaniechaniem spowodowały przekroczenie terminu, wymienionego w pkt. 1 niniejszej Uchwały pociągnięte zostaną do odpowiedzialności służbowej, a ponadto osobom tym wstrzymana zostanie — w całości lub części — wypłata nagród i premii na przeciąg czasu, ustalony decyzją właściwego Ministra na wniosek Banku finansującego inwestycje.

ZARZĄDZENIE

Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego i Ministra Skarbu z dnia 30 stycznia 1950 r.

w sprawie warunków i trybu pokrywania faktur z tytułu robót, dostaw i usług, wykonanych fizycznie do dnia 31 grudnia 1949 r. a podlegających zapłacie bezpośrednio ze środków Planu Inwestycyjnego na rok 1949.

Na podstawie przepisu pkt 9 Uchwały Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dnia 28 stycznia 1950 r. w sprawie przesunięcia terminu dla pokrywania faktur (rachunków), podlegających bezpośredniej zapłacie ze środków Planu Inwestycyjnego na rok 1949, zarządza się co następuje:

1. Pokryciu w terminie wymienionym w pkt 1 wyżej cytowanej Uchwały Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dnia 28 stycznia 1950 r., to jest w terminie do dnia 28 lutego 1950 r., podlegają wszelkie faktury (rachunki) z tytułu robót, dostaw i usług wykonanych fizycznie do dnia 31 grudnia 1949 r., a mianowicie:

- a) faktury (rachunki) wystawione i zgłoszone do zapłaty w trybie odnośnie obowiązujących przepisów,
- b) faktury (rachunki) przejściowe, dodatkowe i ostateczne, sporządzone przez przedsiębiorstwa wykonawcze w oparciu o dokumentację techniczną oraz faktury (rachunki) przejściowe i dodatkowe, jak również faktury (rachunki), obejmujące koszt inwestycji całkowicie wykonanych, a sporządzone, z braku dokumentacji technicznej, w oparciu o rzeczywiste koszty własne z doliczeniem 3% zysku, których to faktur (rachunków) zapłała w normalnym trybie, przewidzianym w obowiązujących przepisach nie mogłaby nastąpić w terminie do dnia 26 lutego 1950 r.

2. Dla faktur (rachunków) wymienionych w pkt. 1 lit. b) ustala się następujący, wyjątkowy tryb pokrycia:

- a) przedsiębiorstwa wykonawcze złożą bankom finansującym inwestycje, kopie wymienionych wyżej faktur (rachunków), przedstawionych inwestorom do sprawdzenia i potwierdzenia po dniu 1 stycznia 1950 r.
- b) banki finansujące inwestycje, na podstawie złożonych kopii faktur (rachunków), obciążą limity inwestycyjne właściwych inwestorów kwotą należności, wynikających z tych faktur i odprowadzą odnośne środki na zablokowane konta podawców w bankach finansujących ich eksploatację,
- c) przelanie kwot zablokowanych na rachunki operacyjne przedsiębiorstw wykonawczych nastąpi w terminach i z zachowaniem warunków przewidzianych w odnośnych przepisach,
- d) ewentualne nadwyżki kwot zablokowanych, wynikłe z uzgodnienia odnośnej należności między stronami, przeprowadzonego w trybie obowiązujących przepisów, podlegają odprowadzeniu, zgodnie z § 11 pkt 2 Instrukcji Tymczasowej z dnia 28 lutego 1949 r., wydanej

przez Ministerstwo Skarbu w porozumieniu z kontrolą państwową w sprawie finansowania i kontroli inwestycji, zamieszczonych w Planie Inwestycyjnym.

3) Sporządzanie faktur (rachunków) w oparciu o rzeczywiste koszty własne przedsiębiorstw wykonawczych może mieć miejsce tylko w przypadkach, gdy:

- a) ten sposób zgłaszania rozliczenia między wykonawcą a inwestorem przewidziany został w odnośnym zleceniu lub umownie i
- b) nie istnieje doraźna możliwość sporządzenia uproszczonej dokumentacji technicznej, scalonego kosztorysu oraz wyceny pozycji kosztorysowych.

Zgłoszenie przez przedsiębiorstwo wykonawcze swych należności w formie powyższej nie zwalnia inwestora od obowiązku przygotowania dokumentacji technicznej na już wykonaną inwestycję, jako podstawy do przeprowadzenia ostatecznego rozrachunku z przedsiębiorstwem wykonawczym.

4. W przypadkach, gdy zgłoszona faktura (rachunek) nie jest oparta o ceny materiałów i robocizny aktualne w roku 1949, różnica tych elementów kosztów winna być ujęta w odrębnej fakturze. Fakturę taką należy sporządzić na podstawie szczegółowej analizy poszczególnych pozycji kosztorysowych. W przypadkach niemożności zastosowania się do tego wymogu należy przy fakturowaniu oprzeć się na wskaźnikach wzrostu cen, ustalonych przez Ministerstwo Budownictwa.

5) Termin końcowy dla ostatecznych rozliczeń z tytułu faktur (rachunków) pokrytych w trybie przepisów pkt 2, 3 i 4 niniejszego zarządzenia, zostanie ustalony odrębnym zarządzeniem.

Za Przewodniczącego
Państwowej Komisji
Planowania Gospodarczego

Minister Skarbu
(—) K. Dąbrowski

(—) E. Szyr, Minister

ZARZĄDZENIE

**Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego
z dnia 27 stycznia 1950 r.**

**w sprawie wyceny zapasów towarowych, wyrobów gotowych, półgotowych, oraz robót w toku
do bilansu na dzień 31 grudnia 1949 r.**

W związku z nowymi cennikami na niektóre towary, obowiązującymi od dnia 1 stycznia 1950 r., wprowadza się następujące zmiany do zarządzenia Przewodniczącego PKPG z dnia 19 listopada 1949 r. W sprawie zasad sporządzania zamknięć rachunkowych w roku 1949 oraz do Instrukcji 16/F Departamentu Finansowego PKPG z dnia 16 grudnia 1949 r. w sprawie inwentaryzacji towarów i zamknięć kont kl. 3-iej w przedsiębiorstwach handlowych:

Przedsiębiorstwa przemysłowe
(Zarządzenie Przewodniczącego PKPG
z dnia 19. 11. 1949 r.)

- 1. § 6 - I. lit. a) otrzymuje następujące brzmienie:
„Wykazane w spisie inwentarzowym materiały podlegały wycenie wg cen zakupu danego materiału loco magazyn, obowiązujących przedsiębiorstwo od dnia 1 stycznia 1950 roku; z

braku tych cen stosuje się ceny zakupu loco magazyn faktycznie zapłacone“.

- 2. § 7 otrzymuje brzmienie następujące:
„Zapasy produkcji własnej (wyroby gotowe, półgotowe, produkcja w toku, roboty odpłatne) — należy wycenić wg kosztu wytworzenia. Jeśli jednak zasadnicze elementy kosztu wytworzenia uległy zmianie w związku z postanowieniami uchwały Rady Ministrów z dnia 31. 12. 1949 r. wówczas koszt wytworzenia stanowiący podstawę wyceny produkcji ulega odpowiedniemu skorygowaniu; różnice stąd powstałe odnieść należy na gr. 081 „Rezerwy Kapitałowe“.

Przedsiębiorstwa handlowe.

(Instrukcja 16/F Departamentu Finansowego PKPG
z dnia 16. XII. 1949 r.)

- 3. Punkt 5, lit. a) otrzymuje następujące brzmienie:

- „Towary i wszelkie materiały ujęte spisem wg wzoru nr 1 wg cen zakupu z dn. 1. I. 1950. W zestawieniu zbiorczym (wzór nr 2 — załącznik do Instrukcji 16/F) w kolumnie 6—8 (stan faktyczny w dniu 31. 12. 1949 r.) należy przyjąć ceny obowiązujące w roku 1950.
4. Różnice wynikające z przeszacowania towarów objętych systemem cen rozliczeniowych mają być odniesione na Rachunek Różnic Cen, natomiast towarów nieobjętych systemem cen rozliczeniowych — na Rachunek Rezerw Kapitałowych (081).
 5. Zinventaryzowane przedmioty nietrwałe i opakowania zwrotne będące w użytkowaniu, a umorzone lub spisane w całości w okresach poprzednich w ciężar nakładów lub dotychczas nieewidencjonowane, wycenić należy w 50% wartości aktualnej i wprowadzić w tej wartości w ciężar nowoutwartych kont w kl. 3-ej „Opakowania“ względnie „Przedmioty nietrwałe“, a na dobro rezerw kapitałowych. W przekształconym bilansie zamknięcia salda tych kont przejdą odpowiednio na konta 3031 wzgl. 3051 nowego JPK dla przedsiębiorstw handlowych.
 6. Przedsiębiorstwa przemysłowe i handlowe, które dotychczas ewidencjonowały opakowania zwrotne (w użytkowaniu) w klasie 3-ej, winny spisać 50% ich wartości ewidencyjnej w ciężar „Rezerw kapitałowych“ (081).
 7. Jednocześnie prostuje się pomyłkę drukarską w załączniku do Instrukcji 16/F z dnia 16 grudnia 1949 r. (wzór 1b) w kolumnach 11-15 winno być: stan w dniu 31. 12 1949 r. wg cen roku 1949 zamiast — wg cen roku 1950.

Za Przewodniczącego
Państwowej Komisji Planowania
Gospodarczego
(—) E. Szyr, Minister

INSTRUKCJA 17/F

**Departamentu Finansowego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego
z dnia 11 lutego 1950 r.**

w sprawie księgowego ujęcia i rozliczenia materiałów inwestycyjnych odstąpionych na podstawie:

- a) zarządzenie Przewodniczącego P. K. P. G. z dnia 16. XII. 1949 w sprawie wykonania Instrukcji Nr 8 Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego o planowaniu zaopatrzenia inwestycji na rok 1950, zatwierdzonej zarządzeniem Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 30. VI. 1949 r. znak: BU/2A-01-02-25,
 - b) dyspozycji pełnomocników Komisji dla spraw zaopatrzenia w stal budowlaną budowli objętych planem Inwestycyjnym.
1. W związku z tym, że w roku 1950 ze środków Planu Inwestycyjnego poczynione być mogą wyłącznie wydatki na:
 - a) zakup maszyn i urządzeń technicznych oraz sprzętu i inwentarza tylko w przypadkach gdy wartość przedmiotu przekracza kwotę zł 30.000,—, a jednocześnie okres jego użytkowania przekracza 1 rok;
 - b) pokrycie faktur przedsiębiorstw budowlanych, budowlano-montażowych oraz projektowania, wystawionych za wykonane roboty kapitalne w ramach Planu Inwestycyjnego;
 - c) zrefundowanie poczynionych nakładów ze środków obrotowych na roboty kapitalne prowadzone systemem gospodarczym;

a nie mogą być nabywane materiały na roboty kapitalne — przeto na dzień 31 grudnia 1949 roku nastąpić winno rozliczenie i księgowe ujęcie wszelkich materiałów przeznaczonych na wykonanie robót kapitalnych.
 2. Materiały na roboty kapitalne przedsiębiorstwa (inwestora) przekazane wzgl. odstąpione do dnia 31. XII. 1949 na podstawie przytoczonych w tytule zarządzeń podlegają zafakturowaniu wg cen nabycia łącznie z kosztem transportu (bez kosztów magazynowania powstałych przed zawarciem umowy między inwestorem a przedsiębiorstwem wykonującym inwestycję); ujęcie faktur w księgowości roku 1949 będzie miało przebieg następujący:

Wn klasa 1 (konto osobowe) Ma kl. 3 (konto materiałowe)

Jeśli odstąpione materiały ewidencjonowane były w gr. 03 (ujęte odrębnie wzgl. już zrachowane na tytuły inwestycyjne) uprzednio podane księgowanie winno być poprzedzone zapisem:

Wn kl. 3 (konto materiałowe) Ma gr. 03 za przeniesienie materiałów odstąpionych wg specyfikacji.
 3. Wszelkie materiały na roboty kapitalne objęte spisem inwentaryzacyjnym na dzień 31. XII. 1949 r. winny być ewidencjonowane wyłącznie na właściwych kontach klasy 3-ej, przy czym do bilansu należy je wycenić wg cen odkupu roku 1950, a różnice wynikłe z przeszacowania — odnieść na „Rezerwy kapitałowe“ 081.
 4. Księgowo ujęte w kl. 3-ej materiały na roboty kapitalne w wyniku przeniesień omówionych w pkt. 2 i 3 mogły być sfinansowane:
 - a) ze środków bezzwrotnych P. J.
 - b) ze środków obrotowych.

O ile materiały na roboty kapitalne przeniesione do klasy 3-ej wzgl. ujęte poprzednio na kontach klasy 3-ej, sfinansowane były ze środków bezzwrotnych P.J., to równocześnie odpowiednia kwota środków otrzymanych ulega wyodrębnieniu w pgr. 086 „Środki otrzymane“ na specjalne subkonta tej podgrupy.
 5. Po wstępnym zatwierdzeniu bilansu salda tych subkont przeksięgować należy na prze-

kształcony bilans w układzie nowego JPK na odrębne konto osobowe Banku Inwestycyjnego w podgr. 174.

6. Jeśli faktyczne oddanie materiałów na roboty kapitalne wykonawcom (przesiębiorstwa budowlane, budowlano-montażowe) nastąpi w roku 1950, przedsiębiorstwo inwestor wystawia fakturę po cenie przyjętej do bilansu, księgując tę transakcję w myśl założeń nowego JPK jako sprzedaż towarów handlowych (Wn pgr. 130-8, Ma pgr. 966 oraz Wn 969 kl. 3).
7. Wykazane w bilansie zobowiązania (pkt. 5) za materiały na roboty kapitalne, sfinansowa-

ne ze środków bezzwrotnych P.I., — winny być wpłacone do Banku Inwestycyjnego do dnia 28 lutego 1950 r. — na zmniejszenie finansowania inwestycji lat ubiegłych.

8. Odrębne Zarządzenie Przewodniczącego PKPG i Ministra Skarbu określi przeznaczenie sum wpłaconych do Banku Inwestycyjnego z tytułu zobowiązań, o których mowa w pkt. poprzednim.

Wicedyrektor Departamentu
(—) L. Rywik

Zatwierdzam: Za Przewodniczącego
Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego
(—) E. Szyr, Minister

Finansowanie kapitalnych remontów

Uchwała KERM z dnia 12 kwietnia 1949 r. (patrz B ul. Finansowy M.P. i H. nr 5 (11) — kwiecień 1949) ustaliła następujące wytyczne i zasady finansowania kapitalnych remontów przedsiębiorstw objętych systemem finansowym:

- a) źródłem finansowania jest część kwot rocznej amortyzacji odprowadzana na indywidualne rachunki kapitalnych remontów przedsiębiorstw, w bankach finansujących ich eksploatację;
- b) środki zakumulowane nie wygasają, a mogą być zużyte w okresach następnych;
- c) finansowaniu podlegają nakłady zaplanowane i nadrzędnie zatwierdzone.

Cytowana na wstępie uchwała KERM określiła ponadto w stosunku procentowym do całości zaplanowanej amortyzacji, tę jej część, która przeznaczona została na sfinansowanie kapitalnych remontów a także upoważniała resorty do ewentualnego zróżnicowania omawianych stawek procentowych w zależności od konkretnych potrzeb poszczególnych przedsiębiorstw w ramach branż, dla których stawki te zostały ustalone.

Upoważnienie to miało na celu zabezpieczenie pokrycia dla potrzeb przedsiębiorstw, w których stosowanie stawki przeciętnej — jako zbyt niskiej, uniemożliwiałoby wykonanie niezbędnych prac, a jednocześnie paraliżowało zbędną akumulację środków w przedsiębiorstwach, w których akumulacja środków, oparta o stawki przeciętne, przekraczała realne potrzeby.

Plan Kapitalnych Remontów na rok 1950 określił wysokość środków przeznaczonych na te cele ze szczególnością do naczelnych inwestorów, zaś, zatwierdzająca ten Plan Uchwała Rady Ministrów z dnia 22 grudnia 1949 r. upoważniła Przewodniczącego PKPG do dokonania w porozumieniu z Ministrem Skarbu ewentualnych zmian stawek procentowych części amortyzacji, przeznaczonych na sfinansowanie kapitalnych remontów, wymienionych w uchwale KERM z dnia 12. IV 1949 r., według stosunku cyfr Planu Kapitalnych Remontów do cyfr całości amortyzacji zaplanowanej przez poszczególnych inwestorów naczelnych.

Plan Kapitalnych remontów na rok 1950 określił, jak już wyżej była o tym mowa, wysokość li-

mitów dla poszczególnych inwestorów naczelnych; wobec tego, iż akumulacja środków, zgodnie z uchwałą KERM z dn. 12. IV 1949 r., odbywa się na R-kach kapitalnych remontów poszczególnych przedsiębiorstw, limity naczelnych inwestorów uledez musiały stosowanemu rozdziałowi między podległe przedsiębiorstwa.

Departament Finansowy PKPG pismem z dnia 11 stycznia 1950 r. Znak FN7/A/c-01/50 zobowiązał resorty do polecenia podległym inwestorom naczelnym ustalenia wysokości kwot, podlegających zakumulowaniu przez przedsiębiorstwa, a przeznaczonych na sfinansowanie ich kapitalnych remontów.

Wysokość tych kwot **nie może przekraczać** limitów w ramach planu kapitalnych remontów poszczególnego przedsiębiorstwa i **nie może przekraczać** pełnej rocznej kwoty zaplanowanej amortyzacji majątku trwałego tego przedsiębiorstwa, zgodnie z jego planem finansowym.

Przesłanka powyższa wynika z założenia, że kapitalne remonty mogą być sfinansowane jedynie ze środków pochodzących z zakumulowanej w danym roku amortyzacji własnej, bez możliwości antycypowania, w formie kredytu bankowego, akumulacji lat następnych. Uchwała KERM z dnia 12. IV. 1949 przewiduje jedynie zaciąganie krótkoterminowych kredytów antycypacyjnych — w granicach rocznej planowanej sumy akumulacji — w przypadkach, gdy miesięczne nagromadzenie środków, nie zabezpiecza możliwości wykonania kapitalnych remontów we właściwym czasie. Kredyty takie podlegają spłacie z rat amortyzacyjnych, przeznaczonych na kapitalne remonty a wnoszonych w następnych miesiącach roku.

W świetle powyższych wyjaśnień wykazywanie w odpowiednich formularzach planów finansowych podziału amortyzacji na część przeznaczoną na sfinansowanie inwestycji oraz część przeznaczoną na sfinansowanie kapitalnych remontów, w oparciu o wskaźniki procentowe, ustalone dla poszczególnych branż w uchwale KERM z dnia 12 kwietnia 1949 r. — jest błędne.

O podziale tym decyduje wysokość kwoty przeznaczonej na kapitalne remonty w ramach Planu Kapitalnych Remontów na rok 1950.

Zilustrujemy to przykładem.

Ogólna planowana amortyzacja przedsiębiorstwa, według Planu finansowego na rok 1950, wynosi 16.967 tys. zł. Dla branży, do której przedsiębiorstwo należy część amortyzacji przeznaczona na kapitalne remonty wynosi 20%. Limit Planu Kapitalnych Remontów ustalony został na 2.000 tys. zł.

Podział amortyzacji winien być zaplanowany, jak następuje (w tys. zł):

	Ogólna suma amortyzacji	W tym na:	
		kapit. remonty	inwestycje
	16.967	2000	14.967
a nie:	16 967	3.393 (20 %)	13.574 (80 %)

jakby wynikało z procentowych stawek podziału, ustalonych dla danej branży.

Reasumując: — wiążące co do wysokości środków na kapitalne remonty są:

- a) na szczeblach inwestorów naczelnych — limity Planu Kapitalnych Remontów na rok 1950;

- b) na szczeblach podległych im przedsiębiorstw — limity wynikające z podziału limitu naczelnego inwestora.

* * *

Pismem okólnym nr 3 z dnia 13 stycznia 1950 roku Departament Inwestycji PKPG wyjaśnił, że kapitalne remonty w roku 1950 będą finansowane

— na podstawie Planu Inwestycyjnego na rok 1950, jeśli są nim objęte,

— na podstawie Planu Kapitalnych Remontów na rok 1950, jeśli zostały do niego włączone.

Z powyższego wynika, że przedsiębiorstwa objęte systemem finansowym, zaspakajające swe potrzeby w zakresie kapitalnych remontów w ramach Planu Inwestycyjnego i finansowane na ogólnych zasadach finansowania inwestycji w roku 1950, odrębnych środków na kapitalne remonty nie akumulują, odprowadzając całość zaplanowanej amortyzacji na sfinansowanie inwestycji.

Podobnie całość zaplanowanej amortyzacji odprowadzają one na ten cel w przypadku nie objęcia ich Planem Kapitalnych Remontów. (FN-7)

Sprawa bieżącego księgowania operacji, dotyczących 1950 r. w przedsiębiorstwach uspołecznionych.

Ze sprawozdań B. O. R. o przebiegu akcji „P-B“, przekazanych do Departamentu Finansowego wynika, że wiele jednostek bilansowych nie księguje w ogóle zaszłości, dotyczących 1950 r., koncentrując całość wysiłków na pracach nad zamknięciami rachunkowymi za rok 1949.

Realizacja podstawowych założeń nowych planów kont, wprowadzonych w życie Instrukcjami 1/F i 6/F, uwarunkowana jest otrzymaniem bieżących księgowoń.

Stwarzanie zaległości w księgowaniach za rok 1950 utrudnia wprowadzenie j. p. k. w życie, powoduje przeszkody w uzgadnianiu kont, kartotek ilościowo-wartościowych z ilościowymi, a przede wszystkim pozbawia kierownictwo aktualnych informacji o stanie finansowym i wynikach działalności zakładu.

Organizacyjnie zagadnienie to rozwiązać można m. i.:

w zakładach większych: przez utworzenie oddzielnych grup roboczych, z których jedna wykonuje prace bilansowe, druga zaś księguje bieżący materiał dowodowy 1950 r.;

w zakładach mniejszych: przez tego rodzaju podział czasu pracy, aby przez kilka dni w tygodniu (3—4 dni) wykonywać prace bilansowe, resztę czasu (3—2 dni) przeznaczając na księgowanie r. 1950.

Księgowania za rok 1950 mogą być w pierwszym okresie kumulowane tj. dokonywane przy pomocy not zbiorczych, sporządzanych periodycznie.

Należy szczególnie zwrócić uwagę by bezwzględnie bieżąco prowadzić:

- 1) rozliczenia z tytułu działalności inwestycyjnej,
- 2) konta kasy i banków,
- 3) konta dostawców i odbiorców,
- 4) rejestry faktur i dostaw,

- 5) konta magazynowe materiałów,
- 6) konta nakładów,
- 7) konta wyrobów gotowych,
- 8) konta realizacji.

Departament Finansowy P. K. P. G. nałoży na B. O. R. obowiązek bieżącego informowania go o postępie księgowoń za rok 1950 w przedsiębiorstwach uspołecznionych

Zwolnienie niektórych wynagrodzeń od podatku od wynagrodzeń.

Zarządzeniem Ministra Skarbu z dnia 5 stycznia 1950 r. ogłoszonym w Monitorze Polskim z dnia 17 stycznia 1950 r. Nr A-4 zwolnione zostały od podatku od wynagrodzeń następujące kategorie wynagrodzeń:

nagrody zbiorowe i indywidualne oraz nagrody w związku ze współzawodnictwem pracy, wypłacane począwszy od dnia 1 stycznia 1949 r. przez:

przedsiębiorstwa państwowe i pozostające pod zarządem państwowym, przedsiębiorstwa państwowo-spółdzielcze, przedsiębiorstwa państwowe, mające formę prawną spółek handlowych oraz przedsiębiorstwa o kapitale mieszanym: państwowym, spółdzielczym i związków samorządu terytorialnego,

związki samorządu terytorialnego, związki międzykomunalne, zakłady i instytucje oraz przedsiębiorstwa związków samorządu terytorialnego i przedsiębiorstwa pozostające pod zarządem tych związków,

związki i instytucje publiczno-prawne oraz stowarzyszenia wyższej użyteczności,

Centralny Związek Spółdzielczy, centrale spółdzielni, centrale spółdzielczo-państwowe oraz wszystkie spółdzielnie, nie posiadające 2%-owego funduszu nagród i prac zleconych, wymienionego

w § 18 ust. 1 pkt. 5 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 17 marca 1949 r. w sprawie wykonania ustawy o podatku od wynagrodzeń (Dz. U. R. P. Nr 15 poz. 98) — do wysokości kwoty wynoszącej 20% zatwierdzonego w przepisany sposób funduszu płac, zmniejszonej o kwoty wynagrodzeń z tytułu prac zleconych i udziału w komisjach. Przez wyżej powołany fundusz płac należy rozumieć sumę wynagrodzeń: zasadniczego oraz dodatków za godziny nadliczbowe, urlopowych, za czas efektywnie nie przepracowany i za sporządzenie bilansu.

Przepisy powyższe odnoszą się do wynagrodzeń wypłacanych począwszy od 1 stycznia 1949 r.

Ponadto korzysta ze zwolnienia od podatku od wynagrodzeń specjalne wynagrodzenie kwartalne wypłacone robotnikom pracującym pod ziemią oraz technikom i inżynierom górnictwa węglowego na podstawie Cz. I pkt. 1 uchwały Rady Ministrów z dnia 30. XI. 1949 r. w sprawie szczególnych przywilejów dla górników w górnictwie węglowym.

Zwolnienie to dotyczy wynagrodzeń wypłacanych począwszy od dnia 19 grudnia 1949 r.

(FN-11)

Rozszerzenie zasięgu systemu finansowego przedsiębiorstw państwowych w resorcie Ministerstwa Poczty i Telegrafów.

Uchwałą Prezydium K.E.R.M. z dnia 2. I. 1950 r. rozszerzono wytyczne dla resortu Ministerstwa Poczty i Telegrafów co do dostosowania gospodarki finansowej do potrzeb gospodarki planowej, uchwalone przez K.E.R.M. w dniu 4. X. 1949 r., na Państwowe Przedsiębiorstwo Kolportażu „Ruch” — przedsiębior. państw. wyodrębnione, które rozpoczęło działalność w dniu 1. I. 1950 r.

P.P.K. „Ruch”, podległe nadzorowi Ministra Poczty i Telegrafów, jest naczelnym i bezpośrednim wykonawcą planów gospodarczych, naczelnym i bezpośrednim inwestorem i bezpośrednim uczestnikiem państwowego planu finansowego.

Do zakresu działania Państw. Przedsięb. Kolportażu „Ruch” należy przyjmowanie zamówień na dostawę wszelkich czasopism i innych wydawnictw periodycznych i nieperiodycznych, krajowych i zagranicznych (prenumerata) oraz rozprowadzenie tych wydawnictw (kolportaż).

Tą samą Uchwałą z dnia 2. I. 1950 r. przesunięto termin rozpoczęcia działalności Dyrekcji Generalnej Poczty i Telekomunikacji do dnia 1. I. 1951 r.

(FN-4B)

Pokrywanie wydatków na Akcję Socjalną.

Do czasu akumulacji niezbędnych kwot 50% narzutu na Akcję Socjalną, z których mogą być kryte wydatki — PKPG — upoważniło Narodowy Bank Polski do uruchomienia tytułem zaliczki z rachunku Narzutów Administracyjnych niezbędnych kwot nieprzekraczających wysokości 100% preliminowanego 50% narzutu na Akcję Socjalną (pismo do N. B. P. Znak CE 8 L — 49 — 212).

Finansowanie w 1950 r. kosztów uruchomienia nowej produkcji.

Szereg przedsiębiorstw operując się na postanowieniach instrukcji F 42 b. Departamentu Finansowego b. Ministerstwa Przemysłu i Handlu z dnia 16 marca 1949 w sprawie finansowania kosztów uruchomienia nowej produkcji — występuje o przyznanie dotacji na ten cel.

W związku z tym PKPG - Departament Cen, Kosztów i Rozliczeń pismem z dnia 6 lutego 1950 r. CE8 B-50-248 wyjaśnia, że przewidywane nakłady związane z uruchomieniem nowej produkcji podlegały, w myśl postanowień instrukcji w sprawie opracowania planu przemysłowo-finansowego na rok 1950, włączeniu do tego planu.

W związku z tym finansowanie kosztów uruchomienia nowej produkcji, odbywać się będzie automatycznie w ramach zatwierdzonego planu przemysłowo-finansowego na rok 1950 bez przyznania specjalnej dotacji na ten cel.

W wyjątkowych wypadkach zaistnienia konieczności wystąpienia z wnioskiem o sfinansowanie kosztów uruchomienia nowej produkcji — nie objętych planem 1950 r., należy jednocześnie podać przyczynę nie wstawienia ich do planu.

W tym wypadku wyjaśnia się, że preliminarze rozruchowe powinny być opracowane w układzie kosztów rodzajowych (wg kl. 4 J.P.K.), przy czym wymagane jest szczegółowe wyspecyfikowanie grupy 41 i 42 wraz z podaniem średniej stawki płac.

Po zaopiniowaniu preliminarza przez bank finansujący dane przedsiębiorstwo, a następnie przez Departament Techniczny (fachowy) i Departament Finansowy — Ministerstwo prześle 2 jego egzemplarze do PKPG.

Przydzielone przedsiębiorstwom w 1949 r. dotacje z Rachunku wyrównawczego środków obrotowych na pokrycie kosztów związanych z uruchomieniem nowej produkcji, których na skutek niezakończenia prac nie wykorzystano, powinny być w dalszym ciągu zużytkowane w roku 1950, jedynie wyłącznie na ten cel, na który zostały przyznane.

(CE-8)

Obowiązujące w 1950 r. stawki pobierane za czynności bankowe.

Zarządzeniem Ministra Skarbu z dnia 24 stycznia 1950 r. Nr D. VII-692/9/50 wprowadzone zostały z dniem 1 stycznia 1950 r. stawki odsetkowe, prowizyjne i opłaty od wszystkich czynności bankowych. Zarządzenie to zawiesza pobieranie przez Banki prowizji obrotowej na kontach kredytów obrotowych dopuszczonej dotychczas na podstawie zarządzenia Ministra Skarbu z dnia 30 czerwca 1948 r. Nr D. II-9195/5/48 oraz znosi wszystkie dotychczasowe zarządzenia w sprawie odsetek, prowizji i opłat za czynności bankowe z dniem 1 stycznia 1950 r.

Państwowa Komisja Planowania Gospodarczego Dep. Cen, Kosztów i Rozliczeń (pismem okólnym z dnia 6 lutego 1950 r. znak CE8-B-51-28) podała

do wiadomości i stosowania treść wymienionego na wstępie zarządzenia, według którego najważniejsze stawki oprocentowania i prowizji przedstawiają się m. in., jak poniżej:

A. Odsetki od kredytów obrotowych

1. kredyty normatywne 2⁰/₀
2. „ specjalne, sezonowe, inkasowe, importowe i eksportowe 4⁰/₀
3. przy udzielaniu kredytów na finansowanie zapasów lub akcji, które mają specjalne znaczenie dla gospodarki narodowej mogą banki za zezwoleniem Min. Skarbu stosować ulgową stopę procentową od 1 do 2⁰/₀

Przewidziane w pkt. 1 oprocentowanie kredytów normatywnych dotyczy tych kredytobiorców, których normatywy zostały ustalone i zatwierdzone.

W braku zatwierdzenia normatywów stosowana jest stawka ogólna 4⁰/₀

B. Odsetki i prowizje pobierane przy finansowaniu inwestycji.

1. środki limitowane bezzwrotne podlegają jednorazowej opłacie w wysokości 1⁰/₀
2. środki nielimitowane inwestorów podlegają jednorazowej opłacie 1⁰/₀
3. kredyty bankowe na środki limitowane zwrotne udzielone:
 - a) spółdzielniom produkcyjnym wiejskim 1⁰/₀
 - b) na budownictwo wiejskie 2⁰/₀
 - c) członkom spółdzielni produkcyjnych wiejskich na zakup inwentarza 3⁰/₀
 - d) pozostałym inwestorom 4⁰/₀

(CE-8)

Stosowanie zarządzenia Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 13. X. 1949 r. w stosunku do przedsiębiorstw wykonawstwa inwestycyjnego.

W związku z niewłaściwą interpretacją zarządzenia Przewodniczącego PKPG wydanego w porozumieniu z Ministrem Skarbu z dn. 13 października 1949 r. w sprawie trybu rozliczeń za dostawy towarów i usług przez Centrale Handlowe lub Biura Sprzedaży odnośnie zamówień przedsiębiorstw wykonawstwa inwestycyjnego (przedsiębiorstwa budowlane, montażowe remontowe itp. — PKPG — Departament Cen, Kosztów i Rozliczeń) pismem okólnym z dnia 30 stycznia 1950 znak CE8-51-27 wyjaśnił, że wszelkie zamówienia na materiały, choć związane z robotami inwestycyjnymi, im zleconymi, traktować należy jako dotyczące eksploatacji tych przedsiębiorstw.

Z uwagi na powyższe odnośne zamówienia, jak również wystawione na nie faktury winny być zaopatrywane w napis „eksploatacje“, których rozliczenie odbywać się będzie w ciężar rachunku operacyjnego danego przedsiębiorstwa. (CE-8)

Ciągłość rachunków Akcji Socjalnej i 2⁰/₀ Funduszu Nagród.

Wobec całego szeregu wątpliwości, powstałych w terenie, jak postępować z niewykorzystanymi kwotami na rachunkach Akcji Socjalnej r. 1949 i w związku z blokowaniem ich przez Oddziały Narodowego Banku Polskiego, Państwowa Komisja Planowania Gospodarczego (Departament Cen, Kosztów i Rozliczeń) pismem z dnia 4 lutego 1950 r. znak CE8-B-77, skierowanym do Centrali Banku wyjaśniła, że odpowiednie rachunki Akcji Socjalnej nie zostają zamknięte lub blokowane przy końcu okresu rozliczeniowego, lecz przechodzą saldami na lata następne.

Powyższe kryterium odnosi się również do kwot niewykorzystanego Funduszu Nagród Prac Zleconych — które nie powinny podlegać odprowadzeniu na odpowiedni r-k, lecz pozostają nadal we właściwej jednostce nim administrującej.

(CE-8)

Rozszerzenie inkasa bankowego.

Państwowa Komisja Planowania Gospodarczego rozszerzyła zasady inkasa bankowego na:

1. Centralę Zaopatrzenia Instytucji Ubezpieczeń Społecznych;
2. Zakład Ubezpieczeń Społecznych;
3. Ubezpieczalnie Społeczne.

Rozliczenia za dostawy i usługi z Centralą Zaopatrywania Instytucji Ubezpieczeń Społecznych należy przeprowadzać w myśl postanowień uchwały KERM z dnia 20 maja 1947 r., z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych i Ubezpieczalniami Społecznymi, analogicznie, jak z jednostkami Budżetu Państwa, a więc w oparciu o postanowienia instrukcji Ministra Skarbu z dnia 12 czerwca 1948 r. (Dz. U. M. Skarbu Nr 67/48, poz. 268).

*

Narodowy Bank Polski w oparciu o punkt 18 — Uchwały KERM z dn. 12 kwietnia 1949 r. rozciągnął z dniem 15 lutego 1950 — moc obowiązującą postanowień Uchwały KERM z dn. 20 maja 1947 r. w sprawie rozliczeń za dostawy i usługi na wszystkie **Powszechne Spółdzielnie Spożywców** zrzeszone w Związku Spółdzielni Spożywców (dotychczas C.S.S. „Społem“) z tytułu ich obrotów z przedsiębiorstwami podlegającymi przepisom Uchwały KERM z dn. 20 maja 1947 r.

(CE-8)

Finansowanie kosztów organizacyjno-rozrachunkowych.

Departament Cen, Kosztów i Rozliczeń — pismem z dnia 10. I. 1950 znak CE8/53/10/S/49, skierowanym do Banku Inwestycyjnego w nawiązaniu do instrukcji F 42 w sprawie kosztów uruchomienia nowej produkcji z dnia 16. 3. 1949 r. (Biuletyn Finansowy M. P. i H. nr 4/49) wyjaśnił, że pod pojęciem „zakładu“, należy rozumieć nie tylko zakłady przemysłowe, ale wszystkie ośrodki produkcji lub usług będących w budowie lub odbudowie np. jednostki handlowe, gospodarcze, usługowe.

(CE-8)

Zakaz zaliczkowania przedsiębiorstw handlu zagranicznego.

W związku z wątpliwościami podniesionymi w sprawie stosowania instrukcji Ministerstwa Skarbu z dnia 12. VI. 1948 r. (Dz. U. Min. Skarbu nr 67 poz. 268) o rozliczeniach za dostawy i usługi — Ministerstwo Skarbu wyjaśniło pismem z dnia 23 listopada 1949 r. Nr SK D. VI. 6795/3/49.:

Wszelkie rozliczenia za dostawy i usługi między przedsiębiorstwami państwowymi lub pod Zarządem państwowym — a jednostkami budżetu państwowego i instytucjami, na który został nałożony obowiązek stosowania rozliczeń za dostawy towarowe i usługi w trybie ustalonym Uchwałą KERM z dnia 20. V. 1947 r. późniejszymi zmianami i uzupełnieniami, dokonane mają być na podstawie faktur sporządzonych po wykonaniu przez przedsiębiorstwo zamówienia.

Wymienione zasady rozliczeniowe mają analogiczne zastosowanie również przy rozliczeniach za dostawy i usługi między jednostkami budżetu państwowego a krajowymi przedsiębiorstwami handlu zagranicznego.

Zaliczkowanie zatem zamówień dokonanych przez jednostki budżetu państwowego w przedsiębiorstwach handlu zagranicznego nie może mieć miejsca.

Odnosi się to również do wszystkich przedsiębiorstw uspołecznionych, które rozliczają się w trybie przewidzianym uchwałą KERM z dnia 20. V. 1947, a co do których stosowanie tej uchwały normuje Komitet Ekonomiczny Rady Ministrów lub Narodowy Bank Polski z jego upoważnienia. (CE-8.)

Rozliczenia ze spółdzielniami pracy.

Zarządzenie Ministra Budownictwa wydane w porozumieniu z Przewodniczącym PKPG z dnia 17 sierpnia 1949 r. w sprawie przedsiębiorstw, którym mogą być udzielone zamówienia na równi z przedsiębiorstwami państwowymi (Monitor Polski nr 58, poz. 792) zrównało spółdzielnie pracy: budowlane i zawodów pokrewnych oraz spółdzielnie pracy o charakterze rzemiosła budowlanego (szczegółowo wyspecyfikowane w załączniku do Okólnika Ministerstwa Budownictwa nr 29 z dnia 24 sierpnia 1949 r. w sprawie udzielenia zamówień spółdzielniom — Dz. Urz. Ministerstwa Budownictwa nr 12/6 z 30 sierpnia 1949 r.) pod względem udzielania im zamówień w zakresie dostaw, robót i usług budowlanych z przedsiębiorstwami państwowymi.

W związku z powyższym PKPG zarządzeniem z dnia 23 września 1948 r. znak CE/8/31-127/S/49 rozciągnęła na powyższe spółdzielnie postanowienie Uchwały KERM z dnia 20 maja 1947 r. w sprawie rozliczeń za dostawy i usługi.

Z uwagi na to, że niektóre Centrale Handlowe mylnie interpretują powyższe zarządzenie PKPG i żądają od w/w spółdzielni wpłacania przy zamówieniu zaliczki na poczet zamówionych towarów, PKPG wyjaśniła pismem z dnia 3 stycznia

1949 r. znak CE/8/31-127/S/49, że zarządzenie jej z dnia 23 września 1949 r. należy interpretować w ten sposób, że spółdzielnie pracy zrównane w zakresie dostaw, robót i usług budowlanych z przedsiębiorstwami państwowymi, o ile działają w ramach Planu Inwestycyjnego, są zrównane przy nabywaniu materiałów budowlanych z państwowymi przedsiębiorstwami handlowymi, a więc nie są obowiązane do uiszczania przy zamówieniu zaliczek, lecz regulują swe zobowiązania całkowicie w drodze inkasa bankowego na podstawie postanowień uchwały KERM z dnia 20 maja 1947 r. (CE—8.)

Dysponowanie rachunkiem przedsiębiorstwa.

Wobec szeregu zapytań co do formy dyspozycji finansowych przedsiębiorstw, PKPG zawiadomiła Narodowy Bank Polski (pismem z dnia 10. I. 1950 znak CE-8—49—182/3/49), że zobowiązania oraz korespondencja dotycząca zobowiązań, a także dyspozycje finansowe powinny być zawsze podpisywane dwuosobowo. (CE-8.)

Sposób uregulowania zobowiązań z r. 1940 jednostek utrzymywanych z Rachunku Narzutów Administracyjnych.

W związku z zapytaniem Narodowego Banku Polskiego w powyższej sprawie Departament Finansowy PKPG wyjaśnił, że do dnia 20 lutego 1950 r. winny być przesłane do odpowiednich Oddziałów N. B. P. zestawienia zobowiązań, których pokrycie ma nastąpić z budżetu 1949 r. (r-ki za prąd, gaz, wodę, podatki itp.).

Nadmienia się, że z chwilą wyasygnowania przez N. B. P. wykazanych kwot kończy się akcja finansowania z budżetu roku 1949. (FN-8)

Rozszerzenie odpowiedzialności Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych w dziale ubezp. ogniowych na mienie pracowników.

Wobec stwierdzenia z szeregu przypadków przy likwidacji szkód ogniowych, że mienie pracowników fizycznych i umysłowych, znajdujące się na terenie zakładów przemysłowych, nie jest ubezpieczone od ognia, zaszła konieczność objęcia powyższego mienia ochroną ubezpieczeniową.

Zostało zatem ustalone przez P.K.P.G. w porozumieniu z P.Z.U.W., że znajdujące się na terenie zakładu mienie ich pracowników podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu od ognia z ważnością od 1 stycznia 1950 r.

W związku z powyższym kierownicy zakładów przemysłowych powinni zgłosić omawiane mienie do ubezpieczenia od ognia w najbliższej terenowo placówce P.Z.U.W. Koszt ubezpieczenia pokrywa zakład przemysłowy. Odpowiedzialnością P.Z.U.W. objęte są również szkody, powstałe w tym mieniu podczas akcji ratunkowej.

Gdyby jednakże zakład przemysłowy, przez przeoczenie lub omyłkę, nie zgłosił powyższego mienia do ubezpieczenia, to w przypadku pożaru P.Z.U.W. ponosi odpowiedzialność za szkody w tym mieniu, likwidując je z ubezpieczonych sum rezerwowych.

Kierownicy zakładów przemysłowych, które zostały dotknięte pożarem po dniu 1 stycznia 1950 r. winni wystąpić do P.Z.U.W. o wypłatę odszkodowania za ew. szkody w niezgłoszonym do ubezpieczenia mieniu pracowników.

Niniejsze wyjaśnienie dotyczy p. 1 Załącznika Nr 1 do pisma okólnego Dep. Cen, Kosztów i Rozliczeń Nr 13 z dnia 29 grudnia 1949, znak: CE9D-11-07. (CE-9)

Zmiana systemu ubezpieczenia ułamkowego towarów od kradzieży z włamaniem i rabunku.

Ze względu na ciągłą zmienność ilościową i jakościową składników majątku obrotowego dotychczasowy system ubezpieczenia ułamkowego towarów od kradzieży z włamaniem i rabunku okazał się niedostateczny i nieodpowiadający potrzebom jednostek gospodarki społecznej. Zaszła zatem konieczność dostosowania wymienionego systemu ubezpieczenia do potrzeb gospodarczych.

W związku z powyższym została ustalona z Powszechnym Zakładem Ubezpieczeń Wzajemnych nowa forma ubezpieczenia tzw. ubezpieczenie ułamkowe ze składką obliczaną na podstawie remanentów miesięcznych.

Istota tej formy ubezpieczenia polega na tym, że Zakład przemysłowy (handlowy) przy zawieraniu ubezpieczenia podaje ogólną wartość towarów, dla których ustala ułamkową sumę ubezpieczenia stanowiącą granicę odpowiedzialności PZUW. Następnie ubezpieczający zobowiązany jest podawać PZUW najpóźniej do dnia ostatniego każdego miesiąca wartość zapasu ubezpieczonych towarów wg stanu na koniec ostatniego dnia poprzedniego miesiąca.

Przy zawieraniu ubezpieczenia zakład przemysłowy (handlowy) wpłaca PZUW tytułem zaliczki składkę tymczasową w wysokości 70% składki obliczonej od ułamkowej sumy ubezpieczenia. Mimo zmienności remanentów miesięcznych ułamkowa suma ubezpieczenia pozostaje przez cały okres ubezpieczenia bez zmiany.

Przy końcu okresu ubezpieczenia PZUW ustala przeciętną wartość remanentów (suma wszystkich stanów miesięcznych podzielona przez ilość miesięcy) i oblicza składkę ostateczną na podstawie stosunku procentowego przeciętnej wartości remanentów do wartości, z której przy zawieraniu ubezpieczenia wyprowadzono ułamkową sumę ubezpieczenia.

Jeżeli składka ostateczna okaże się wyższą od pobranej z góry zaliczki, ubezpieczający dopłaca PZUW różnicę, w przeciwnym razie PZUW zwraca ubezpieczającemu różnicę nadpłaconej składki.

Przykład: Ogólna wartość towarów 2 kategorii taryfowej przy zawieraniu ubezpieczenia od kradzieży z włamaniem i od rabunku wynosiła zł 100.000.000, z czego ubezpieczono 5% czyli zł 5.000.000. — Wpłacono PZUW składkę tymczasową w wysokości 70% składki, obliczonej od ułamkowej sumy ubezpieczenia (zł 5.000.000), czyli zł 3.500.000. Przy końcu okresu ubezpieczenia ustalono, że przeciętna wartość remanentów wynosi zł 35.000.000. — Wobec zmiany stosunku sumy ubezpieczenia ułamkowego (zł 5.000.000) do przeciętnej wartości remanentów (nie zł 100.000.000 a zł 35.000.000) składka ostateczna wynosi zł 36.400. Ubezpieczającemu przysługuje zwrot składki w wysokości zł 2.800 (39.200 mniej 36.400). (CE-9)

W sprawie nabywania Instrukcji PKPG Nr 12 oraz odnoszących się do niej formularzy.

1. Instrukcja Nr 12 PKPG.

Ukazał się drugi nakład Instrukcji Nr 12 PKPG w sprawie opracowania planu finansowego na rok 1950 państwowych i państwowo-społdzielczych przedsiębiorstw handlowych i usługowych.

Instrukcję można nabywać bezpośrednio w Delegaturze przedsiębiorstwa Polskie Wydawnictwa Gospodarcze" Łódź, ul. 22 Lipca 7 (Telefon Nr 114-79).

2. Formularze HF

Na podstawie dodatkowego zapotrzebowania zgłoszonego przez właściwe Ministerstwa, Departament Finansowy PKPG zlecił przedsiębiorstwu „Polskie Wydawnictwa Gospodarcze" wysyłkę luźnych formularzy „HF", koniecznych do sporządzenia planu finansowego przedsiębiorstw handlowych i usługowych na rok 1950.

Centrale, które nie zgłosiły w porę dodatkowego zapotrzebowania na formularze „HF" i wyczerpały w międzyczasie posiadany zapas, mogą nabywać potrzebne ilości formularzy w przedsiębiorstwie „Polskie Wydawnictwa Gospodarcze" Warszawa, ul. Hoża 35 (Tel. 806-28) wzgl. w Ekspozyturze tegoż przedsiębiorstwa: Łódź, ul. 22 Lipca 7 (Tel. 114-79). (FN-5)

*

*

*

Jedną z form udzielania pomocy zespołom rachunkowców w terenie w ramach Akcji „P-B” stanowi — co podkreślono już w ostatnim numerze „Biuletynu Finansowego” — publikowanie materiału informacyjnego lub komentarzowego z zakresu aktualnych zagadnień, związanych z wprowadzeniem w życie nowych branżowych planów kont, jak też z zamknięciem rocznym.

Z doświadczeń, uzyskanych z dotychczasowego przebiegu Akcji „P-B”, wynika, że forma instruktażowej pomocy poprzez „Biuletyn Finansowy” jest ze wszechmiar wskazana i potrzebna. Na ten stan rzeczy składa się szereg przyczyn, z których niewątpliwie najbardziej istotną, to niejednokrotnie odczuwany przez jednostki bilansujące brak skutecznej opieki instruktażowej ze strony nadrzędnych jednostek branżowych.

Niemożliwość bezpośredniego docierania działających w terenie ekip rzeczoznawców BOR’u do wszystkich zespołów bilansujących powoduje, że kierownictwo Akcji „P-B” korzysta w pełni z szerokiego zasięgu kolportażowego „Biuletynu Finansowego”, by tą drogą zapłacić lukę czy też niejednokrotnie istniejącą próżnię w sferze konkretnej pomocy instruktażowej lub informacyjnej.

Umieszczone poniżej materiały omawiają zagadnienia:

1. ewidencji zakupu i sprawozdań przychodu i zużycia materiałów i towarów,
2. klasyfikacji i ujęcia przedmiotów nietrwałych,
3. ewidencji i sprawozdań przychodu i rozchodu wyrobów,
4. sporządzenia zbiorczych not księgowych w związku z przekształceniem bilansu zamknięcia na układ wg nowego J.P.K.

Ponadto zamieszcza się:

5. zbiór wyjaśnień udzielonych przez zespół konsultacyjny BOR’u jednostkom bilansującym w ramach Akcji „P-B”.

Z przytoczonych materiałów — co należy wyraźnie podkreślić — jedynie zbiór wyjaśnień, ma charakter wiążący. Oznacza to (str. 59), że podane w odpowiedziach na skierowane pytania rozwiązania księgowe są obowiązujące i będą miały zastosowanie w tych jednostkach bilansujących, w których zachodzą analogiczne zagadnienia księgowe.

Pozostałe materiały (1—4) winny być traktowane jako publikacje instruktażowo-dyskusyjne i mają w zasadzie na celu ułatwić i przyspieszyć opracowanie właściwych rozwiązań w zakresie omawianych zagadnień, tam gdzie tych rozwiązań dotychczas nie ma, bądź są niezadawalające.

W związku z tym wydaje się słusznym pokróćce umówić poszczególne publikowane pozycje instruktażowo-informacyjne.

ad 1. W zakresie gospodarki materiałowej omawiane są:

- a) Rejestr faktur i zakupu materiałów i towarów,
- b) Sprawozdania (zestawienia) miesięczne księgowości materiałowej.

Zagadnienie rejestru jest czytelnikom „Biuletynu Finansowego” wystarczająco znane, gdyż podane rozwiązanie wzorcowe jest piątym z kolei wariantem publikowanym na łamach „Biuletynu Finansowego”.

Sposób powiązania w praktyce jednej z pomocniczych komórek księgowości jaką jest księgowość materiałowa z księgowością główną na tle wymogów nowego J.P.K. jest tematem następnego artykułu.

Proponowane przez autorów rozwiązanie opiera się na sporządzeniu przez księgowość materiałową zbiorczych zestawień, czy sprawozdań miesięcznych, stanowiących dla księgowości głównej podstawę do jednorazowego — w ciągu miesiąca — księgowania zaszłości w obrębie klasy 3-ej.

Zaznaczyć wypada, że omawiany sposób powiązania księgowości materiałowej z główną w sensie rozwiązania techniczno-organizacyjnego nie jest nowością i częstokroć w praktyce był i jest stosowany. Walorem natomiast tej publikacji jest, że opracowany i omawiany arkusz sprawozdawczy księgowości materiałowego bazyje całkowicie na wymogach J.P.K., a ponadto — wydaje się — wyczerpuje wszelkie teoretycznie możliwe warianty księgowe, jakie w obrębie księgowości materiałowej mogą się pojawić. W tym też tkwi — poniekąd — słaba strona wykażu (formularza sprawozdawczego) z punktu widzenia praktycznej przydatności w małej czy średniej jednostce gospodarczej. Nie wydaje się, by na normalne, przeciętne potrzeby jednostek tego rzędu rozbudowany do tego stopnia wykaz był nieodzowny. W tych jednak wypadkach odpowiednie zwięźlenie czy skrócenie wykazu do istotnych potrzeb zakładu nie powinno nastąpić trudności.

ad 2. Klasyfikacja i księgowo-ewidencyjne ujęcie **przedmiotów nietrwałych** stanowi w obecnym okresie niewątpliwą bolączkę przeważającej części jednostek bilansujących.

Przedmiotowe kryterium klasyfikacyjne w zakresie przedmiotów nietrwałych zawarte w instrukcji do planu zaopatrzenia na rok 1950 ustala jedynie ogólnie, że do przedmiotów nietrwałych zalicza się:

1. narzędzia robocze
2. przyrządy i narzędzia pomiarowe i miernicze
3. przyrządy specjalne
4. inwentarz drobny: biurowy, magazynowy itp.
5. odzież ochronna

Ponadto zarządzenie Przewodniczącego PKPG. w sprawie sporządzania zamknięć rachunkowych za 1949 rok ustala w § 6-tym, iż w bilansach przedsiębiorstw winno nastąpić wyodrębnienie przedmiotów nietrwałych, przy czym jako kryterium klasyfikacyjne ustala się, że do przedmiotów nietrwałych należy zaliczyć takie, których cena nabycia nie przekracza 30.000 zł, a czasokres używalności 1-go roku.

Zarówno jedno, jak i drugie przytoczone kryterium klasyfikacyjne, aczkolwiek traktowane być muszą jako kryteria podstawowe i wyjściowe to jednak nie rozwiązują w sposób wystarczający zagadnień praktycznego rozklasyfikowania inwentarzy w przedsiębiorstwach i na zakładach.

Zamieszczony na ten temat artykuł stara się w zakresie przedmiotów nietrwałych sugerować pewien sposób praktycznego rozwiązania klasyfikacji i ewidencji przedmiotów nietrwałych. Znaczący wypada, iż artykuł ten jest jednym z przyczynków mających ułatwić rozwiązanie tego niewątpliwie skomplikowanego zagadnienia.

Dla orientacji i informacji zainteresowanych rachunkowców podaje się ponadto, iż w tej chwili w ramach prac Komisji Metodyki Planowania Finansowego i Rachunkowości na ukończeniu jest opracowanie wytycznych, wstępnie normujących zagadnienie klasyfikacji i systematyki przedmiotów nietrwałych, sposobu ich ewidencji i umarzania. Z uwagi na to, że wytyczne te posiadać będą charakter ramowy i z konieczności będą musiały być uzupełnione w przekrojach branżowych, podkreśla się z naciskiem, iż **rozpoczętych w branżach, przedsiębiorstwach i zakładach prac nad klasyfikacją przedmiotów nietrwałych w żadnym wypadku nie należy przerywać.**

ad 3. Bieżąca ewidencja przychodu i rozchodu wyrobów własnych była dotychczas najczęściej prowadzona w sposób ilościowo-statystyczny i

nie wykazywała trwałego powiązania z księgowością poza okresami w których księgowość sporządzała rachunkowe sprawozdania. Wymogi stawiane w tym zakresie przez nowy J.P.K. warunkują uruchomienie w przedsiębiorstwach oddziału księgowości pomocniczej, który określany jest jako księgowość wyrobów.

Sposób ewidencji przychodu i rozchodu oraz omówienie wzorcowego arkusza sprawozdawczego, ujmującego w przekroju miesięcznego wykaz operacji księgowanych w kartotece wyrobów i służącego w księgowości głównej za podstawę do jednorazowych księgowania na kontach klasy 8-ej jest tematem dalszego artykułu. Interującym rozwiązaniem, zasługującym w artykule tym na uwagę i podkreślenie jest omówienie uproszczonego sposobu ustalenia wartości netto kosztu własnego produkcji podstawowej i pomocniczej zakończonej (gotowej), drogą wskaźnikowego obliczania wartości zapasów półfabrykatów i produkcji w toku na koniec okresu. Omawiany sposób może znaleźć zastosowanie w tych jednostkach produkcyjnych, w których z uwagi bądź na szerokość rozpiętość asortymentu wyrobów lub z innych przyczyn technicznych, bardziej precyzyjne ustalenie kosztów własnych w terminach sprawozdawczych jest rzeczą niemożliwą.

ad 4. Przekształcenie bilansów przedsiębiorstw z układu dotychczasowego na nowy stawia między innymi przed kierownictwem zespołu księgowości szereg zagadnień natury techniczno-księgowej. Z tego zakresu omawia się w dalszym artykule technikę sporządzania zbiorczych not przekształceniowych, podając równocześnie pewne wzorcowe rozwiązania. Zaletą proponowanej noty wzorcowej jest przejrzysty układ, uwidaczniający w sposób prosty proces przekształcenia materiału liczbowego z dotychczasowego układu kont na nowy.

(A.J.K.-BOR)

Rejestr faktur materiałowych*)

WARIANT 5

CZĘŚĆ OGÓLNA.

Rejestr faktur prowadzony jest systemem nieprzebitkowym czym nie jest konieczne stosowanie specjalnych druków, ponieważ można do tego celu wykorzystać zwykły dziennik tabelaryczny (dziennik amerykański). (Patrz wzór — str. 44).

Rejestr faktur winien obejmować tylko rozliczenia z tytułu dostawy materiałów i towarów, wynikające z faktur dostawców. W związku z tym wykazywane będą w rejestrze tylko te nakłady na zaopatrzenie, które objęte są fakturami materiałowymi. Faktury, dotyczące jedynie nakładów na zaopatrzenie materiałowe nie są przez rejestr przeprowadzane i księguje się je z ominięciem rejestru (Dt 3020, Ct 140-148). Przez rejestr nie przechodzą również faktury, dotyczące przeobrażenia obcego materiałów.

Rejestr faktur opracowany jest w ten sposób, że każdy miesiąc stanowi zamkniętą całość.

Po upływie miesiąca, księgowość materiałowa sumuje i uzgadnia obroty rejestru, sporządzając na podstawie globalnych sum miesięcznych zbiorczą notę memoriałową (wzór KRD 7691 — „Polecenie księgowania“).

CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA

Obieg faktur i dowodów przyjęcia materiałów.

Faktury wpływające do przedsiębiorstwa sprawdza pod względem formalnym sekretariat, ażeby stwierdzić, czy dotyczą one danego przedsiębiorstwa i przesyła je do księgowości materiałowej. Księgowość materiałowa wpisuje fakturę bez dalszego jej sprawdzania do rejestru faktur i przekazuje księgowości finansowej za pokwitowaniem w rejestrze (rubr. „Uwagi“). Księgowość finansowa rejestruje fakturę na koncie analitycznym dostawcy i niezwłocznie przekazuje ją za pokwitowaniem do komórki zaopatrzenia, która po przyjęciu materiałów do magazynu sprawdza fakturę pod względem merytorycz-

*) Patrz Biuletyn Finansowy Nr 10 — grudzień 1949 i 1 (11) — styczeń 1950.

44

[illegible]

nym. Komórka zaopatrzenia sprawdza zgodność faktury z warunkami zamówienia, prawidłowość cen oraz dostarczonej ilości materiałów i towarów. Następnie wpisuje na fakturze datę i fakt sprawdzenia pod względem rzeczowym i przysyła ją za pokwitowaniem księgowości materiałowej. Księgowość materiałowa sprawdza otrzymaną za zaopatrzenia fakturę pod względem rachunkowym i wpisuje dane z faktury sprawdzonej do odpowiednich rubryk rejestru faktur. Po dokonaniu tych czynności i wystawieniu w trzech egzemplarzach ewtl. noty memoriałowej, korygującej fakturę dostawcy, przysyła fakturę oraz notę w dwóch egz. do księgowości finansowej (jeden egz. noty wysyła księgowość finansowa dostawcy, drugi służy jako podstawa do księgowania w karto-tece analitycznej dostawców).

Dowody przyjęcia materiałów (Pz) wystawia magazyn przez kaskę, z których jeden zatrzymuje u siebie jako podstawę zapisu w kartotece magazynowej, a dwa pozostałe egzemplarze przesyła komórce zaopatrzenia i księgowości materiałowej (po 1 egzemplarzu). Księgowość materiałowa wycenia w otrzymanym dowodzie materiały i towary wg zasad przyjętych w JPK i wpisuje je do rejestru faktur oraz księguje w kartotece materiałowej.

Omówienie zapisów w poszczególnych rubrykach rejestru faktur.

Rubr. 1 — *L.p. zapisu* Wpisuje się tu numer bieżący pierwszego zapisu dotyczącego faktury dostawcy względnie dowodu przyjęcia materiałów. Jako pierwsze pozycje powinny wystąpić w rejestrze wartości dostaw niefakturowanych oraz materiałów i towarów w drodze z roku ubiegłego (każda dostawa oddzielnie). W wypadku rozliczenia w okresie późniejszym dostawy niefakturowanej lub materiałów i towarów w drodze, wpisuje się w rubr. 1 numer bieżący pozycji rozliczonej, łamany przez numer bieżący pierwotnego zapisu dokonanego w okresie ubiegłym. Numeracją bieżącą obejmuje się cały rok kalendarzowy tzn. każdy rok rozpoczyna się od nr 1. L.p. należy uwidaczniać na dokumentach, stanowiących podstawę zapisu. W wypadku prowadzenia kilku rejestrów należy numerować je cyframi rzymskimi, zaznaczając na dokumentach Nr rejestru łamany przez L.p. danego zapisu rejestru np.: I/5, II/5, III/5 itp.

Rubr. 2 *Data zapisu* — W rubryce tej wpisuje się datę zapisu pierwotnego, która pokrywa się z datą wpływu faktury wzgl. z datą dostawy.

Rubr. 3 — *Data dostawy*. Wpisuje się tu datę przyjęcia materiałów i towarów do magazynu, która w zasadzie winna pokrywać się z datą dostawy materiału.

Rubr. 4 — *Dostawca* — Do rubryki tej wpisuje się dokładne brzmienie firmy dostawcy i ew. adres.

Rubr. 5 — Symbol konta dostawcy w księgowości głównej.

Rubr. 6 — *Nr dowodu dostawy* — W rubryce tej wpisuje się numer specyfikacji lub innego dowodu przesyłkowego, nadesłanego przez dostawcę wraz z materiałami.

Rubr. 7 — *Wartość materiałów i towarów wg wyceny wewnętrznej* — Wartość materiałów i towarów wg dowodu przyjęcia Pz.

Rubr. 8 i 9 — *Faktury niesprawdzone* — W rubryce 8 wpisuje się datę wpływu faktury do przedsiębiorstwa, a w rubr. 9 sumę faktury niesprawdzonej. W wypadkach, gdy wystawcy wystawiają faktury, które obejmują kilka dostaw, należy uzupełnić rejestr dodatkową rubryką „Numer faktury” i umieścić ją po kolumnie 8 — „Data wpływu faktury”. Rubryka „Numer faktury” potrzebna będzie wówczas dla rozliczenia każdej dostawy objętej odrębnymi specyfikacjami, na które wystawiona jest jedna faktura. Sumę faktury rozбивa się na poszczególne dostawy, i traktuje jako oddzielne pozycje rejestru.

Rubr. 10, 11, 12 i 13 — *Faktury sprawdzone* — Rubryka 10 przeznaczona jest do wpisania daty sprawdzenia faktury, dokonanego przez komórkę zaopatrzenia.

W rubryce 11 wpisuje się sumę ogólną faktury sprawdzonej pod względem rachunkowym (przez księgowość materiałową). W razie istnienia różnic, wynikłych przy sprawdzaniu faktury, wystawia się notę memoriałową, zawierającą następujące pozycje:

Suma faktury dostawy z!	
Winno być	zł
Różnica	zł

Rubryka 12 obejmuje wartość samych materiałów bez jakichkolwiek kosztów ubocznych zaopatrzenia.

Rubryka 13 „Wydatki na zaopatrzenie” obejmuje koszty zafakturowane przez dostawcę poza wartością materiału jak np. transport, ubezpieczenie, wyładunek itp. oraz opakowanie bezwartościowe (dla odbiorcy).

Rubr. 14 i 15 — *Różnice cen* — Rubryka 14 wykazuje debetowe różnice cen, powstałe na skutek wyceny przychodu materiałowego poniżej wartości fakturowej. Rubryka 15 obejmuje kredytowe różnice cen.

Rubr. 16 i 17 — *Rozliczenia z dostawcą* — W rubryce 16 wpisuje się różnice debetowe, którymi księgowość finansowa obciąża konta dostawców, w wypadku dokonania skutecznej w sensie inkasa bankowej reklamacji.

Różnice debetowe powstają wówczas, gdy suma ogólna faktury sprawdzonej jest niższa od sumy faktury niesprawdzonej. W wypadku odwrotnym powstają różnice kredytowe, które wpisywane są do rubr. 17.

Rubr. 18 i 19 — *Różnice do wyjaśnienia* — Rubryki te dotyczą różnic pomiędzy sumą faktury przed i po sprawdzeniu jej, jeżeli różnice powyższe odnoszą się do reklamacji nieskutecznych w sensie inkasa bankowego.

Rubr. 20 i 21 — *Dostawy niefakturowane* — Do rubryki 20 wpisuje się nierozliczone „dostawy niefakturowane” z roku ubiegłego oraz „dostawy niefakturowane” nierozliczone na koniec każdego miesiąca kalendarzowego.

Rubryka 21 obejmuje dostawy niefakturowane rozliczone w poszczególnych miesiącach kalendarzowych roku sprawozdawczego.

Rubr. 22 i 23 — *Materiały i towary w drodze* — Rubryka 22 obejmuje wartość materiałów i towarów w drodze, przejętych z ubiegłego roku kalendarzowego oraz nierozliczonych na koniec każdego miesiąca kalendarzowego w bieżącym roku sprawozdawczym. Rubryka 23 obejmuje wartość materiałów i towarów w drodze, rozliczonych w bieżącym roku sprawozdawczym.

Rubr. 24 — *„Uwagi”* — W rubryce tej zamieszcza się m.in. pokwitowania osób otrzymujących dokumenty.

(C. C - S. T. BOR, Łódź)

Sporządzanie miesięcznych sprawozdań księgowości materiałowej

Część ogólna.

Sumy miesięczne otrzymane z rejestru faktur służą do przeksięgowania ich na konta grupy 30 księgowości głównej oraz na konta pozostałych grup klasy 3 w księgowości głównej t. j. od 31 do 38 oraz na konto 3021, jeżeli chodzi o różnice cen powstałe na kontach grupy 37 przy rozliczaniu materiałów i towarów w przerobie obcym.

Miesięczne sumy ogólne przychodu i rozchodu należy wpisać do sprawozdania z odpowiednich dzienników Księgowości materiałowej po uzgodnieniu ich z obrotami na kartach kontowych. Należy prowadzić zasadniczo tyle dzienników, ile kont przewiduje J. P. K. w księgowości głównej dla grup od 31 do 38 za wyjątkiem kont 332 i 352. Konta 332 i 352 należy prowadzić tylko w księgowości głównej. Podziału miesięcznych obrotów dzienników na poszczególne rodzaje przychodów i rozchodów, wyszczególnionych we wzorze sprawozdania miesięcznego księgowości materiałowej, należy dokonać w oparciu o wzory druków dla księgowości mate-

riałowej (Pz, Rw, Mm itd.) względnie wybierać z dziennika odpowiednie pozycje oznaczone, dla rozróżnienia, odmiennymi symbolami.

Część szczegółowa.

W rubryce 0 wpisuje się symbole wszystkich kont grup od 31 do 38 księgowości głównej za wyjątkiem kont 332 i 352.

W rubryce 1 należy wpisać stan początkowy, czyli salda kont wyszczególnionych w rubryce 0-jej na pierwszy dzień miesiąca sprawozdawczego.

W rubryce 2 wpisuje się wartość zakupu z zewnątrz. Suma ogólna tej rubryki (we wzorze zł 3.265,—) musi odpowiadać sumie ogólnej rubryki 7 przykładowego rejestru faktur za miesiąc stycznia 1950 r. Księgowania poszczególnych sum zakupu z zewnątrz należy dokonywać na debet odpowiednich kont grup 31 do 38 oraz na kredyt konta 301. Zapisy te dokonywane będą równocześnie z przeksięgowaniem rejestru faktur, ponieważ w rejestrze nie ma rozбивa zakupu z zewnątrz wg kont klasy 3.

SPRAWOZDANIE KSIĘGO-

za m-c

Symbol Klasy 3 Księg. Główn.	Stan początkowy	WARTOŚĆ PRZYCHODU W ZŁO-										Zwroty z wydzia- łów	Supe- raty
		Zakup z zew- nątrz	Obroty wewn. rzn. między zakład we	Półfabr. typ. włas- ne ni fak- turowane	Wyroby produkcji własnej i odpadki	Przesu- nienia między- magazy- nowe	Przerób materiałów i towar.				Róż- nice cen		
							Wart. mat. o rz. z prze- robu	Kosz- ty prze- robu	Mater. w prze- robie	Róż- nice cen			
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
310	170	1.250	100	600	20	100	110				20	5	
311	140	500				200	350						
312	—												
320	75	500			150	120	220						
321	220	300	100		150						5	10	
330	50												
331	30												
335	15	5	10										
34	35	160				40							
350	65	220	20										
351	45												
36	10	200											
37	—	100						85	500	5			
38	20	30											
Suma	875	3.265	230	600	320	460	680	85	500	5	25	15	
Dt.		31-38	31-38	312	31-35	31-38	31-35	37	37	37	31-36	31-36	
Ct.		301	162 i 163	901	910 i 930	31-38	—	140-148	—	3021	gr 40	213,174,175	
Nie księguje się													

Do rubryki 3 wpisuje się wartość materiałów otrzymanych z innych zakładów lub centrali przedsiębiorstwa wielo-zakładowego. Rubryka ta będzie miała zastosowanie w przedsiębiorstwach wielozakładowych z księgowością zdecentralizowaną. Sumami z tej rubryki należy obciążyć odpowiednie konta z rubryki 0 oraz uznać konto 162, jeżeli rozliczenie za materiały następuje pomiędzy przedsiębiorstwem a zakładem lub konto 163, jeżeli rozliczenie następuje pomiędzy zakładami tego samego przedsiębiorstwa. Sumę ogólną z rubryki 3-ej należy uzgodnić z kartoteką analityczną kont grupy 16.

Rubryka 4. W rubryce tej wpisuje się wartość półfabrykatów typowych własnych niefakturowanych. Sumy z tej rubryki odnoszą się jedynie do konta 312, które należy obciążyć. Kontem przeciwnym będzie konto 901 — Realizacja półfabrykatów typowych produkcji podstawowej. Przychód i rozchód (konta 312) w rubrykach 4 i 15 równoważą się, ponieważ właściwa ewidencja półfabrykatów typowych własnych prowadzona jest bieżąco i szczegółowo w księgowości wyrobów (klasa 8). W księgowości materiałowej rejestruje się raz w miesiącu globalną ilość oraz wartość przychodu i rozchodu półfabrykatów typowych własnych.

W rubryce 5 należy rejestrować wyroby własnej produkcji pomocniczej i odpadki, pochodzące z własnej produkcji, o ile są one całkowicie lub częściowo przeznaczone na zużycie wewnętrzne. Sumami z tej rubryki należy obciążać konta grup 31 do 35 przy czym kontami przeciwnymi będą: konto 910 — Realizacja wyrobów gotowych produkcji pomocniczej i konto 930 — Realizacja odpadków. Zgodnie z przykładem podanym we wzorze sprawozdania, sumą zł 20,— należy obciążyć konto 310 za od-

padki, pochodzące z własnej produkcji, które zostały zakwalifikowane jako surowce nadające się do powtórnego przerobu w tym samym przedsiębiorstwie. Sumą zł 150,— należy obciążyć konto 320.

Rubrykę 6 należy wykorzystać w tych przedsiębiorstwach, które mają więcej niż jeden magazyn i materiały są przesuwane z jednego magazynu do drugiego. Ani sum szczegółowych, ani sumy ogólnej tej rubryki nie należy rejestrować w księgowości głównej, gdyż na salda kont grup 31 do 38 sumy te nie mają wpływu.

W rubryce 7 rejestruje się wartość materiałów otrzymanych z powrotu do magazynu po dokonanym przerobie tj. z doliczonym kosztem przerobu. W podanym przykładzie należy obciążyć konta: 310 sumą zł 110,— za zwrócone do magazynu przerobione surowce, 311 — sumą zł 350,— za przerobione półfabrykaty typowe własne i 320 — sumą zł 220,— za przerobione materiały pomocnicze. Przeciwnym będzie konto 37; zapisu na nim należy dokonać na podstawie rubryki 19 w rozrachodach.

W rubryce 8 rejestruje się koszty przerobu ustalone na podstawie faktury przetwórców (dostawców). Sumą rubryki 8 należy obciążyć konto 37, przeciwnymi będą konta 140 do 148. Sumę rubryki 8 należy uzgodnić z kartoteką analityczną dla grupy 14 (konta odnośnych przetwórców).

W rubryce 9 należy wykazać wartość materiałów oddanych do przerobu i zapisać ją w ciężar konta 37. Zapis przeciwny ma miejsce na kontach grup 31 do 35 na podstawie danych z rubryki 18.

WOŚCI MATERIALOWEJ

1950 r.

TYCH		WARTOŚĆ ROZCHODU W ZŁOTYCH										Stan końcowy
Inne Przychody	Ogół. przychod	Zużycie wew- n. i n. i n. i	Obroty wew- n. i n. i n. i	Przesunięcia między- magazynowe	Przerob materiał. i towar	Wart. po przer.	Róż- nice cen	Realizacja towarów i mate- riatów	Manka	Inne rozchody	Ogółem rozchod	
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
50	1.650	850		100					10		960	860
	1.055	400	100	200	300						1.000	195
	600	600									600	—
	995	575		120	200				5		900	170
	410	305									305	325
	150									100	100	100
100	100									20	20	110
	15	10									10	20
20	220	130		40					15		185	70
	240									150	150	155
150	150									45	45	150
	200		50					100			150	60
	690					680	10				690	—
10	40		15							5	20	40
330	6.515	2.870	165	460	500	680	10	100	30	320	5.135	2.255
31-36 i 38		gr 40	162 i 163	31-38	—	—	3021	969	203, 174, 175	Różne kta przeciwstawne		
Różn kta przeciwstawne		31-36 i 38	31-38	31-38	31—35	37	37	31-36 i 38	31-36 i 38	31-36 i 38		
				Nie księguje się								

W rubryce 10 należy wpisać kredytowe różnice cen powstałe przy wycenie wewnętrznej materiałów otrzymanych z przerobu.

Sumą rubryki 10 (w przykładzie zł 5) należy obciążyć konto 37 z jednoczesnym uznaniem konta 3021.

W rubryce 11 rejestruje się przychody do magazynu z tytułu zwrotów z oddziałów produkcyjnych. Na podstawie tej rubryki należy obciążyć odpowiednie konta grup 31 do 36 z jednoczesnym uznaniem kont grupy 40.

W rubryce 12 rejestruje się wszelkie superaty materiałowe stwierdzone w magazynach w okresie sprawozdawczym. Wartością superat obciąża się odpowiednie konta grup 31 do 36 (w przykładzie konto 311 sumą zł 5,— i konto 321 sumą zł 10,—) uznaje: konto 213. lub konto 174. Podstawą do księgowania na kontach 213 i 174 winny być odpowiednie protokoły.

W grupie 13 rejestruje się inne przychody, np.:

- różnice z przeszacowania remanentów,
- wartość przychówku inwentarza żywego,
- storno mylnych księgowania w kartotece materiałowej itp.

przykładowo w punktach a) do c) jest dużo — rubrykę należy rozbić na kilka podrubryk.

Rubryka 14 — ogółem przychód.

W rubryce 15 — rejestruje się rozchody materiałów wydanych do zużycia wewnątrz przedsiębiorstwa.

Poszczególne sumy tej rubryki służą za podstawę do uznania odpowiednich kont grup 31 do 36 i 38 z jednoczesnym obciążeniem kont grupy 40, np.:

Sumą zł 850,— należy uznać K-to 310 i obciążyć 4010,

Sumą zł 400,— należy uznać K-to 311 i obciążyć 4011,

Sumą zł 600,— należy uznać K-to 312 i obciążyć 4012 itd.

W rubryce 16 rejestruje się wartość rozchodów materiałowych w obrotach między przedsiębiorstwem a podległymi mu zakładami, jak również między zakładami tego samego przedsiębiorstwa.

W rubryce 17 wpisuje się rozchody materiałów w związku z przesunięciami między magazynami.

W rubryce 18 rejestruje się wartość rozchodu materiałów wydanych do przerobu. Sumami z tej rubryki uznaje się odpowiednie konta grup 31 do 35 np.: konto 311 sumą zł 300. Przeciwnym kontem będzie konto 37, na którym dokonuje się zapisu na podstawie rubryki 9.

W rubryce 19 rejestruje się wartość materiałów po dokonaniu przerobu wraz z kosztem przerobu. Sumą tej rubryki uznaje się konto 37. Przeciwnymi kontami będą konta grup 31 do 35, które obciąża się na podstawie rubryki 7.

W rubryce 20 zbiera się debetowe różnice cen powstałe przy wycenie wewnętrznej materiałów otrzymanych z przerobu, jeśli faktury za koszty przerobu nadeszły po dokonaniu rozliczenia. W przykładzie sumą zł 10,— należy uznać konto 37 z jednoczesnym obciążeniem konta 3021

W rubryce 21 rejestruje się wartość rozchodów materiałów i towarów w cenie ewidencyjnej wydanych na zewnątrz przedsiębiorstwa. Na podstawie sum z tej rubryki uznaje się odpowiednie konta grup 31 do 36 i 38, kontem przeciwnym będzie konto 969 — Koszt własny realizacji towarów.

W rubryce 22 wpisuje się wszelkie stwierdzone w okresie sprawozdawczym manka magazynowe. Za manka uznaje się odpowiednie konta grup 31 do 36 i 38, obciążając konta 174, 175, 213, lub 401—405.

Podstawą zapisów są protokoły, które winny być każdorazowo dołączone do sprawozdań księgowości materiałowej.

W rubryce 23 rejestruje się wszelkie inne rozchody nie wymienione w poprzednich rubrykach, np.:

- a) różnice z przeszacowania remanentów,
- b) wartość padłego inwentarza żywego,
- c) odpisy tytułem zużycia opakowań wysyłkowych zwrotnych i przedmiotów nietrwałych,
- d) sprostowanie mylnych księgowości w kartotece materiałowej itp.

Rubryka 24 — ogółem rozchód.

W rubryce 25 należy podać stan końcowy, tj.

saldą kont wyszczególnionych w rubryce 0-ej na ostatni dzień miesiąca sprawozdawczego. Sprawdzeniem zgodności sprawozdania miesięcznego będzie formuła:

$$\text{Suma rubryki 1} + \text{suma rubryki 14} - \text{suma rubryki 24} = \text{suma rubryki 25.}$$

W przykładzie: $875 + 6515 - 5135 = 2.235$.

Podane pod rubrykami wzoru sprawozdania korespondencje kont przeciwnych są orientacyjne. Obciążenia i uznań kont grup 31 do 38 należy dokonywać sumami szczegółowymi lub globalnymi (z rubryk 14 i 24), podanymi w rubrykach poziomych dla poszczególnych kont wymienionych w rubryce 0-ej. Księgowania dokonywane są na podstawie not zbiorczych, sporządzanych przez księgowość główną po uprzednim sprawdzeniu i uzgodnieniu sprawozdania.

(S. T. - C. C. - BOR, Łódź.)

Przedmioty nietrwałe

Jednym z zagadnień, które w związku z wejściem w życie nowego J. P. K. wymaga uporządkowania, jest sprawa księgowego ujęcia przedmiotów nietrwałych, znajdujących się w eksploatacji¹⁾. Jest to tym trudniejsze, że przyjęte przez J. P. K. rozwiązanie jest dla większości przedsiębiorstw nowością i należy dopiero wypracować racjonalną technikę ewidencji.

Realizacja postulatów J. P. K. przebiegać będzie w dwu etapach, różniących się tak czasem trwania, jak też i zakresem i charakterem napotykanymi trudnościami.

Są to:

1. akcja wyodrębniona spośród ogólnej ilości istniejących w przedsiębiorstwie składników majątkowych przedmiotów nietrwałych, oraz
2. stworzenie i doskonalenie w miarę gromadzenia doświadczeń systemu stałej i wydajnej kontroli zasobów przedmiotów nietrwałych w trakcie ich eksploatacji oraz procesu ich umarzania.

O ile prace pierwszego etapu stanowią czynność jednorazową, związaną chronologicznie z momentem przejścia ze starego na nowy J. P. K. o tyle czynności drugiego etapu uważać należy za prace, których dokonywać należy stale.

Trudnością dominującą w pierwszym etapie będzie uchwycenie górnej granicy pomiędzy środkami obrotowymi (przedmioty nietrwałe i opakowania wysyłkowe zwrotne) a obiektami, zaliczonymi do grupy majątku trwałego, dolnej granicy dla odróżnienia przedmiotów od materiałów zużywanych w procesie wytwórczym przedsiębiorstwa, oraz wycena wyselekcjonowanych w ten sposób przedmiotów nietrwałych.

Kryterium, definiującym pojęcie przedmiotów nietrwałych, są normy przyjęte w „Instrukcji do sporządzenia planu inwestycyjnego na r. 1950”, określające dolną granicę majątku trwałego, a tym samym górną dla przedmiotów nietrwałych. Ustalają one, że do przedmiotów nietrwałych zalicza się obiekty:

1. wartości jednostkowej poniżej 30.000 bez względu na czas użytkowania,
2. wartości jednostkowej powyżej 30.000.— zł których czas użytkowania jest krótszy niż jeden rok,

licząc od momentu rozpoczęcia eksploatacji przedmiotu.

Powyższe kryterium wartościowo-czasowe należałoby uzupełnić zasadą, że urządzenia, aparaty, maszyny itp. tego samego rodzaju, wielkości itp., co określa zarazem sposób ich użytkowania, nie mogą być w obrębie tego samego przedsiębiorstwa czy C. Z. klasyfikowane jednocześnie jako składniki majątku trwałego i obrotowego. Możliwość dwoistości klasyfikacji jest wielce prawdopodobna szczególnie przy przedmiotach, których obecne ceny rynkowe wahają się w granicach 30.000.— zł.

W związku z tym może zaistnieć wypadek, że cena obecna danego przedmiotu przekracza kwotę 30.000.— zł, natomiast podobne przedmioty, pochodzące z okresu sprzed r. 1945 wskutek zastosowania mnożnika 80 lub nabyte w okresie 1945—49 a ewidencjonowane w cenach zakupu, posiadać będą księgową wartość jednostkową poniżej 30.000.— zł. Gdyby przedsiębiorstwo stosowało sztywnie zasadę górnej granicy wartości, wówczas zupełnie niesłusznie część tego samego rodzaju przedmiotów zaliczyłoby do majątku trwałego, traktując jednocześnie część jako przedmioty nietrwałe.

Dzięki takiemu uzupełnieniu można uniknąć anomalii klasyfikacyjnych ustalając, że np. silniki elektryczne o mocy powyżej 2,5 KW należy w każdym wypadku traktować jako składniki majątku trwałego (wyłącza się z działania tej zasady wszystkie silniki trwale wmontowane w inne urządzenia produkcyjne i stanowiące wraz z nimi jeden typowy zestaw wytwórczy).

Powyższa zasada jednolitego klasyfikowania jednorodnych przedmiotów daje, w oparciu o wykaz branżowy, możliwość jednolitego ujęcia pewnych przedmiotów w obrębie przedsiębiorstwa lub całej branży. Stanowiąc uzupełnienie sztywnej granicy wartościowo-czasowej ułatwia przystosowanie jej do gospodarczo uzasadnionych wymagań branży.

Ustalenie dolnej granicy, odróżniającej przedmioty nietrwałe od materiałów jest rzeczą mniejszej wagi i w tym zakresie przedsiębiorstwo nie powinno napotykać znaczniejszych trudności. W wypadkach wątpliwych należy kierować się zasadą, że materiały zużywają się w procesie wytwórczym jednorazowo, nato-

¹⁾ Omawiane poniżej zagadnienia dotyczą przez analogię także sprawy i opakowań wysyłkowych.

miast przedmioty nietrwałe służą do wielokrotnego użytku.

Ustalenie górnej i dolnej granicy przedmiotów nietrwałych pozwala na wyodrębnienie z ogólnej masy tych obiektów, które stanowią przedmioty nietrwałe w pojęciu J. P. K. Z uwagi na różnorodność i ilość przedmiotów nietrwałych, a w związku z tym, duże możliwości omyłek i opuszczeń, przedsiębiorstwo nie może ograniczyć się do sporządzenia i skontrolowania spisów inwentaryzacyjnych, ale winno ponadto wykorzystać, w miarę możliwości, inne materiały pomocnicze np. wykazy inwentarzowe, książki narzędziowe, zestawienia narzędziowni itp.

Drugim poważnym problemem, stwarzającym duże trudności jest właściwa wycena przedmiotów nietrwałych tam, gdzie księgowość nie może dać szybkiej i dokładnej odpowiedzi na to pytanie. Dotyczy to tych wszystkich przedmiotów, w szczególności drobnych, które w chwili wydawania ich do eksploatacji spisywano jednorazowo w ciężar klasy 4, aktywując co najwyżej w symbolicznych złotych zinwentaryzowaną na dzień bilansowy pozostałość. Z uwagi na dużą ilość przedmiotów, jaka w szeregu przedsiębiorstw wchodzi w rachubę, odtworzenie ich pierwotnej wartości będzie trudnym problemem wobec braku dokładniejszych danych co do okresu ich nabycia i źródła pochodzenia (zakup z zewnątrz, produkcja własna).

Wydaje się, że możliwe byłoby osiągnięcie znacznych oszczędności tak co do ilości zużytego czasu, jak i koniecznego do rozwikłania powyższego problemu wysiłku przez zastosowanie jednej z poniższych metod.

Pierwsza z nich polega na ustaleniu przeciętnej ceny jednostkowej przedmiotów nieużywanych, znajdujących się na składzie i przyjęciu jej do wyceny przedmiotów użytkowanych.

Odnosi się to w pierwszym rzędzie do drobnych przedmiotów, zużywających się stosunkowo szybko, w odniesieniu do których można założyć, że zapas ich odnawia się całkowicie lub niemal całkowicie w ciągu 1—2 lat. Stosując ceny przeciętne, oparte na cenach aktualnych, nie popełnia się więc zbyt wielkiego błędu.

Dla uzyskania dokładniejszego wyniku całość zinwentaryzowanego stanu zapasów można rozbić na grupy asortymentowe (np. narzędzia ślusarskie, stolarskie, elektrotechniczne itp.) grupując w identyczny sposób materiał wyjściowy do ustalenia cen przeciętnych, tj. karty księgowości materiałowej. Można też dokonać tego podziału w innym przekroju, np. wydziałowym. Stopień dokładności podziału, a tym samym stopień dokładności obliczeń uwarunkowany będzie potrzebami i możliwościami przedsiębiorstwa w tym zakresie, jego wielością itp.

Druga z kolei metoda wymaga mniejszej ilości pracy, daje jednak mniej dokładny obraz wartości przedmiotów nietrwałych.

Punktem wyjścia przy tej metodzie byłaby analiza Ct odpowiednich kont klasy 3 dla obliczenia, po eliminacji storn, przesunięć międzyzakładowych, ew. sprzedaży, mank itp. sum, wyksięgowanych w ciągu roku w ciężar klasy 4.

Uzyskane w ten sposób z kart magazynowych sumy możnaby przyjąć jako pierwotną wartość zinwentaryzowanych na dzień bilansowy przedmiotów w użytkowaniu. Z kolei dokonać należy podziału na grupy asortymentowe w ten sposób, by stworzyć zespoły przedmio-

tów o jednakowym okresie użytkowania. Podstawiając czyste sumy rozchodu z kart księgowości materiałowej jako wartość odpowiedniego asortymentu przedmiotów uzyska się przybliżoną jego wartość pierwotną. Operując tak przygotowanymi zespołami można skorygować wycenę remanentu. Tak np. dla wyceny przedmiotów o przeciętnym okresie użytkowania 6 miesięcy należałoby przyjąć połowę salda odpowiedniego konta klasy 3, przy okresie użytkowania, wynoszącym 2 lata, saldo roczne należałoby podwoić.

Analiza Ct kont klasy 3 zamiast Dt klasy 4 wydaje się słuszniejszą z uwagi na możliwości dzielenia całego inwentarza na mniejsze zespoły o różnej wartości, co przy opieraniu się na Dt kont rodzajowych kosztów byłoby niemożliwe lub zbyt utrudnione.

Reasumując, obie metody mogą dać, w braku możliwości zastosowania innych sposobów obliczeń, dość przybliżone do rzeczywistości wyniki stosunkowo niewielkim nakładem pracy.

Zastosowanie powyższych metod nie zwalnia przedsiębiorstwa od korygowania ujawnionych w ciągu roku błędów, wynikających ze stosowania uproszczonych sposobów obliczeń.

Wydaje się, że druga z omówionych metod może być stosowana tam, gdzie w roku ubiegłym ilość przedmiotów w użytkowaniu nie ulegała większym wahaniom, to znaczy, ilości oddane do użytkowania, miały na celu jedynie uzupełnienie ubytków.

Odrębne zagadnienie stanowią przedmioty wytworzone we własnym zakresie, które z reguły nie były ewidencjonowane na kontach klasy 3. W razie braku odpowiedniego materiału (np. kart kalkulacyjnych) wskazane byłoby stosowanie cen podobnych przedmiotów nabytych.

Po wyprowadzeniu wartości przedmiotów użytkowanych sposób obliczenia odpisów z tytułu zużycia jest wyraźnie określony zarządzeniem Przewodniczącego PKPG z 19. 11. 1949 Dz. B § 6 p. e, polecającym dokonanie zapisu prostującego w wysokości 50% ustalonej wartości.

Zakończenie etapu selekcji i wyceny przedmiotów nietrwałych jest jednocześnie wstępnym krokiem w kierunku stworzenia możliwie pełnego, a jednocześnie niezbyt skomplikowanego systemu stałej kontroli znajdujących się w użytkowaniu przedmiotów nietrwałych i ich zużycia.

Z uwagi na różnorodność oraz ilość przedmiotów, występujących w przedsiębiorstwie przemysłowym przewiduje się zastosowanie uproszczonego systemu kontroli grupowej, z drugiej jednak strony istnieje obowiązek zorganizowania jej w taki sposób, by była możliwość badania stanu i ruchu przedmiotów wg. wydziałów przedsiębiorstw i grup przedmiotów. Innymi słowy ewidencja winna dać szybką i możliwie dokładną odpowiedź na pytanie:

1. jakie przedmioty nietrwałe są w użytkowaniu?
2. gdzie one się znajdują?
3. jaka jest ich obecna wartość tzn. w jakim stopniu są one zużyte?

Wydaje się, że w wielu przemysłach zagadnienie można będzie z miejsca uprościć przez ustalenie listy przedmiotów szybko zużywających się, a więc takich, które w zasadzie stają się bezwartościowe w okresie krótszym niż sprawozdawczy, względnie których war-

tość jednostkowa jest zbyt niska. Jest to jak gdyby dolna granica przedmiotów nietrwałych, poniżej której nie obowiązują przepisy J. P. K. o stosowaniu zespołu kont 350—1—2.

Granice tę można ustalić w dwojaki sposób: albo przyjmując pewną sumę pieniężną jako limit wartości jednostkowej albo też stosując branżowy wykaz przedmiotów, których wydanie do użytkowania jest jednoznaczne z ich zużyciem. Przy stosowaniu sztywnej granicy pieniężnej zachodzi obawa, że w wielu wypadkach, na skutek zmiany cen względnie korzystania z różnych źródeł zakupu pewne przedmioty mogą przekraczać ustalone granice w górę lub w dół. W pewnym stopniu można te wahania cen złagodzić przez stosowanie cen planowych lub stworzenie w przedsiębiorstwie wewnętrznego katalogu stałych cen. W tych wypadkach ew. różnice cen byłyby lokalizowane w momencie rozliczenia zakupu w obrębie kont 3021 lub 3022.

Przyjęcie dla zakładu lub branży wykazu przedmiotów szybko zużywających się wolne jest od powyższych zastrzeżeń, a poza tym jako rozwiązanie jest bardziej elastyczne i może okazać się lepiej dopasowane do potrzeb branżowych.

W związku z tym pamiętać należy, że szereg drobnych narzędzi, sprawdzianów itp. stosowanych jest w jednej branży jako jeden z czynników wytwórczych w wydziałach produkcji podstawowej i dlatego zużycie następuje dość szybko, w innych natomiast branżach takie same przedmioty mają jedynie dorywcze zastosowanie w wydziałach pomocniczo-wytwórczych i czas ich użyteczności jest o wiele dłuższy.

Możnaby też przyjąć trzecią metodę będącą połączeniem obu uprzednio omówionych. Branżowa instrukcja oparta na niej przyjmowałaby, że np. jako przedmioty nietrwałe szybko zużywające się traktowane są te, których wartość nie przekracza określonego limitu a dodatkowo ujęte będą wykazem przedmiotów cenniejsze, przekraczające limit ale szybko ulegające zużyciu.

Niezależnie od przyjętej metody ważne jest by do przedmiotów szybko zużywających się zaliczyć nie tylko te, które tracą swą użyteczność w ciągu krótkiego czasu ale ponadto i te, które mają zazwyczaj większą trwałość lecz z uwagi na niską wartość należy je jednorazowo spisywać w koszty np. żarówki.

Ustalenie listy przedmiotów szybko zużywających się, uwolni przedsiębiorstwo od kłopotliwej ewidencji całego szeregu drobnego sprzętu, który ilościowo w pewnych branżach np. metalowej, stanowi poważny odsetek ogółu przedmiotów nietrwałych. Pomijając przy rozliczaniu ich podgrupę 351, miesięczne rozliczenie wartości zużytych przedmiotów za pośrednictwem podgrupy 352 na Dt 405 nie nastręcza trudności.

Główny jednak ciężar zagadnienia polega na technice rozwiązania kontroli przedmiotów, objętych ewidencją w obrębie podgrupy 351. Z różnych względów, rozbieżności analityczne powyższej podgrupy winno brać pod uwagę:

a) podział przedmiotów nietrwałych w użytkowaniu wg. wydziałów wytwórczych celem prawidłowego zarachowania na każdy z nich odpowiedniej sumy z tytułu zużycia,

b) w obrębie wydziałów analityczne rozbieżności wg. asortymentów (kontrola ilościowa) i czasokresu użytkowania (prawidłowość obliczania zużycia).

Podział przedmiotów nietrwałych wg. wydziałów przeprowadzany jest w oparciu o strukturę organizacyjną przedsiębiorstwa. Należy przyjąć za zasadę, że nie można objąć jedną wspólną ewidencją przedmiotów, znajdujących się w dwu komórkach przedsiębiorstwa, jeżeli za działalność tych komórek odpowiedzialne są różne osoby; dozwolony jest natomiast, jeżeli jest to konieczne, podział „w głąb” to znaczy w obrębie danej komórki organizacyjnej. Należy tu uwzględniać w miarę możliwości żądania wydziału kosztów własnych.

Wszystkie znajdujące się w określonym wydziale przedmioty nietrwałe o dłuższym okresie użytkowania podlegają zaszeregowaniu do właściwych asortymentów z podziałem w ich obrębie na przedmioty o różnym okresie użytkowania.

Wydział wgł. stano- nowisko kosztów	1. grupy asor- tymentowe	1. zespoły o jednakowym okresie użytkowania
	2. grupy asor- tymentowe	1. „ 2. „ 3. „
	3. grupy asor- tymentowe	1. „ 2. „

Przedmioty określonego asortymentu o jednakowym okresie użyteczności ujęte są, jako najniższy ewidencyjnie zespół, jedną kartą. Ilość kart zależy od dokładności rozbieżności na asortymenty i zespoły, co z kolei uwarunkowane jest możliwościami organizacyjnymi przedsiębiorstwa. W każdym jednak wypadku nie należy z podziałem posuwać się tak daleko, by ewidencja wydziałowa była tak szczegółowo prowadzona jak kartoteka księgowości materiałowej.

Wystarczy np. podzielić drobne narzędzia ślusarskie na dwa zespoły:

1. pilniki, punktaki, przebijaki, przecinaki itp. zużywające się teoretycznie w ciągu 3-ch miesięcy.
2. młotki, szczypce, cyrkle itp. zużywające się teoretycznie w ciągu jednego roku.

Okresy użytkowania takich samych przedmiotów nietrwałych mogą się w poszczególnych komórkach przedsiębiorstwa różnić pomiędzy sobą z uwagi na intensywność użytkowania tych przedmiotów. W regularnych odstępach czasu należy kontrolować, czy teoretyczny okres użyteczności odpowiada faktycznemu.

Ewidencja przedmiotów nietrwałych w użytkowaniu dokonywana jest w dwu miejscach:

ilościowo na wydziale użytkującym

ilościowo-wartościowo w księgowości materiałowej przy czym układ obu zespołów kart musi być identyczny, to znaczy każdej karcie ilościowej na wydziale odpowiada taka sama karta ilościowo-wartościowa w księgowości materiałowej.

Zapisów w księgowości materiałowej dokonuje się w zasadzie w karcie PNU; na wydziale użytkującym można stosować bądź takie same karty, wypełniając jedynie rubrykę „Ilość”, względnie inne sposoby ewidencji. Każdy przychód winien być w zasadzie natychmiast odnotowany w obu kartotekach, rozchody natomiast można wpisywać okresowo, doprowadzając zapisy ilościowe do stanu zgodności pomiędzy sobą oraz ze stanem faktycznym przynajmniej raz w miesiącu.

Karta przedmiotów nietrwałych (opakowań wysyłkowych zwrotnych) w użytkowaniu (Schemat)

C z ę ś ć o p i s o w a k a r t y

	I l o ś ć			W a r t o ś ć			Do zarachowania w miesiącach							
	Prz.	Roz.	Zap.	Prz.	Roz.	Saldo	VII	VIII	IX	X	XI	XII	1951 r.	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)
Stan na 1. 7.			52			118	43	36	24	15				
Przychód za VII	15		67	36		154	—	9	9	9	9			
Rozchód za VI		17	50		40	114								
Przychód za VIII	12		62	28		142	—	—	7	7	7	7		
Rozchód za VIII		16	46		42	100								
Przychód za IX	18		64	48		148	—	—	—	12	12	12	1 x 12	12
Rozchód za IX		12	52		31	117								
Przychód za X	22		74	56		173	—	—	—	—	14	14	2 x 14	28
Rozchód za X		23	51		59	114								
Przychód za XI	20		71	48		162	—	—	—	—	—	12	3 x 12	36
Rozchód za XI		21	50		51	111								
Przychód za XII	16		66	44		155	—	—	—	—	—	—	4 x 11	44
Rozchód za XII		16	50		38	117								
Stan na 31. 12.			50			117	43	45	40	43	42	45		120
			Dt	351	352									
			Ct	350	351		Dt 405 (403) Ct 352							

U w a g a : Okres użytkowania przedmiotów nietrwałych, ujętych na tej karcie wynosi cztery miesiące, przy czym umarzanie rozpoczyna się w miesiącu następnym od momentu wydania do użytkowania. W przykładzie zaokrąglono sumy do pełnych tysięcy złotych.

Odpowiednikiem zbioru kart PNU w księgowości materiałowej jest w księgowości głównej konto podgrupy 351, na które na podstawie zestawień wprowadza się co najmniej raz w miesiącu obroty wartościowe z kart PNU.

Kwoty, zarachowywane w ciężar klasy 4 tytułem zużycia przedmiotów nietrwałych wynikają z rocznego planu zużycia albo powstają przez odpisanie części salda każdej z kart.

Przy drugiej metodzie na ostatni dzień miesiąca dokonuje się obliczenia:

stopa %/o saldo wartości początkowej przedmiotów nietrwałych w użytkowaniu
odpisów ×
miesięcznych

przy czym stopa odpisów wynika z obliczenia:

100: przewidywany okres użytkowania w miesiącach.

Dla celów kontrolnych obliczoną w ten sposób stopę należy wpisać na kartę PNU w rubryce: „Przewidywany okres zużycia”, natomiast miesięczną kwotę odpisów na wysokości ostatniego zapisu miesięcznego w ostatniej wolnej kolumnie.

Zsumowanie obliczeń, dokonanych na poszczególnych kartach, daje równowartość zużycia w wydziale i całkowitego zakładu lub przedsiębiorstwa ((w księgowości głównej Ct 352, Dt 405).

Oprócz wymienionych w „Komentarzu do JPK” obu metod do ustalenia wartości zużycia można przyjąć inną jeszcze metodę, która jednak wymaga stosowania kart specjalnego typu (wzór).

Rozwiązanie powyższe polega na tym, że tylko na wydziale prowadzi się bieżącą kontrolę ilościową przedmiotów nietrwałych, natomiast księgowość ma-

teriałowa zbiera jedynie odnośne dowody przychodowe i rozchodowe a zapisów na ich podstawie dokonuje raz w miesiącu.

Wartość miesięcznego przychodu rozlicza się w kolumnach 8 i następujących na tyle miesięcy, ile wynosi przewidywany okres użytkowania, a podlegająca w danym miesiącu wyksięgowaniu w ciężar podgrupy 405 wartość zużycia wynika z podsumowania kolumny odpowiedniego miesiąca.

W odmienny sposób można też potraktować przedmioty, które pracownik otrzymuje jako osobiste wyposażenie do stałego użytku i które podlegają wpisaniu do jego książeczki narzędziowej. Dla tych przedmiotów można prowadzić dla całego wydziału jedną kartę PNU w księgowości materiałowej a tytułem wartości zużycia miesięcznego spisywać wartość przedmiotów, wydanych w ciągu miesiąca na zamiar zużytych, gdyż w zasadzie ich stan ilościowy nie ulega zmianie i uzupełnia się jedynie ubytki.

Szereg przedmiotów nietrwałych, szczególnie narzędzi stanowi po zużyciu się złom, często znacznej wartości (zużyte pilniki, zdatne do regeneracji, wartość metali kolorowych lub specjalnych stopów stali itp.). Jeżeli ilość uzyskiwanego tą drogą złomu jest duża i przedstawia on znaczną wartość, wówczas w miesięcznym zestawieniu odpisów należy jego wartość potrącić, przeksięgując potrąconą sumę z Ct podgrupy 352 na właściwe konto klasy 3 (31, 32 lub 36). W wypadku gdy ilość i wartość złomu nie posiada praktycznie większego znaczenia, podlega on jedynie ewidencji ilościowej w magazynie, a w chwili realizacji lub zużycia dokonuje się księgowania: Dt konto klasy 3 (złom) Ct 213.

(T. T. — BOR W-wa)

Księgowość wyrobów

CZĘŚĆ OGÓLNA.

Stan i zmiany stanu zapasów wyrobów gotowych ewidencjonuje księgowość wyrobów. Urządzeniami pomocniczymi są tu prowadzone w składzie (magazynie) wyrobów zgodnie ze stanem rzeczywistym kartoteka ilościowa i odpowiadająca jej układem i treścią kartoteka ilościowo-wartościowa w księgowości wyrobów. Z uwagi na przejrzystość obrotów najwygodniej jest prowadzić dla wyrobów, objętych jedną podgrupą kl. 8 (800, 801, 810, 811, 83) odrębny dziennik. Od zasady tej można odstąpić w wypadku, gdy asortyment wyrobów jest niewielki.

Każdy przychód wzgl. rozchód wyrobów winien być udokumentowany, a rodzaj przychodu wzgl. rozchodu (np. przychód z produkcji, zwroty od odbiorców, wydanie wyrobów odbiorcy itd.) zaznaczany na odnośnym dokumencie i w dzienniku. Dla uproszczenia manipulacji można dla oznaczenia rodzaju zmiany stanu zapasów stosować zamiast określeń słownych — symbole cyfrowe, literowe itd. np. Przychód — P, Zwrot — Z, Realizacja — R itp. Jest to tym konieczniejsze, że dla księgowości wyrobów nie zostały dotychczas opracowane specjalne wzory druków i w wielu wypadkach trzeba je będzie zastąpić drukami księgowości materiałowej.

Obroty na kontach księgowości wyrobów, zestawione w formie sprawozdania miesięcznego, stanowią podstawę do księgowania okresowych na odpowiednich kontach księgowości głównej. Przygotowanie miesięcznego sprawozdania księgowości wyrobów, poza uzgodnieniem obrotów, polega na wyspecyfikowaniu rodzaju przychodu wzgl. rozchodu. Specyfikowanie ułatwia oznaczanie poszczególnych pozycji dziennika jednolitymi symbolami.

CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA.

Skład wyrobów gotowych.

W składzie wyrobów produkcji podstawowej, pomocniczej i odpadków prowadzi się kartotekę ilościową (KRD 6521 wzgl. KRD 6522) z podziałem na asortymenty i gatunki — w jednostkach miary stosowanych dla danego wyrobu. Kartoteka odpadków winna obejmować rodzaje odpadków z ew. podziałem na odpadki, pochodzące z produkcji podstawowej i osobno z produkcji pomocniczej.

Poniżej podaje się przykładowy sposób podziału przychodów i rozchodów wyrobów gotowych wg. ich rodzaju wraz symbolami druków księgowości materiałowej, które dla tego celu można ew. wykorzystac.

Przychody:

- a) przychód z produkcji, udokumentowany dowodem Pz (KRD 6401), wystawianym przez skład w chwili przyjęcia wyrobu z wydziału produkcyjnego,
- b) przesunięcie międzyskładowe — dowód Mm (KRD 6593 A5 lub A6),
- c) zwroty z Centrali Zbytu i Centrali Handlowej — dowód KRD 6401 i opatrzony symbolem „Z”. Każdy zwrot winien być ponadto udokumentowany protokołem zdawczo-odbiorczym.
- d) nadwyżki, udokumentowane protokołem komisji inwentaryzacyjnej lub zespołu, przeprowadzającego dorywczą kontrolę,
- e) inne przychody (np. przeklasyfikowanie) udokumentowane protokołem.

Rozchody:

- a) realizacja — dowód Rw KRD 6601 A5 lub A6 wystawiane przez komórkę realizacji wyrobów,
- b) przesunięcie międzyskładowe — dowód Mm KRD 6593 A5 lub A6,
- c) zwroty do produkcji — dowód Zw KRD 6451 A5 lub A6,
- d) manka, udokumentowane protokołem komisji inwentaryzacyjnej lub zespołu przeprowadzającego dorywczą kontrolę,
- e) inne rozchody, udokumentowane każdorazowo protokołem.

Wyżej wymienione dokumenty są podstawą księgowania ilościowych w kartotece składu wyrobów oraz ilościowo-wartościowych w księgowości wyrobów. Zapisy ilościowe w obu kartotekach winny być prowadzone bieżąco, wykazując zgodność pomiędzy sobą oraz ze stanem faktycznym. Zapisy wartościowe, po uzgodnieniu obrotów, wprowadzane są raz w miesiącu na konta księgowości głównej na podstawie sprawozdania wg załączonego wzoru.

Sprawozdanie zawiera następujące rubryki:

Rubryka 0. Wpisuje się tu symbole grup wzgl. podgrup, występujących w księgowości wyrobów.

W księgowości wyrobów występują przewidziane oddzielne konta gr. 83 dla odpadków produkcji podstawowej i pomocniczej.

Rubryka 1. W rubryce tej wpisuje się stany początkowe zapasów — na kontach wymienionych w rubryce 0.

W rubryce 2 rejestruje się przychody z produkcji. Przykładowo:

Dt podgr. 800	zł 5.100,—	} Ct podgr. 790
„ „ 801	„ 4.000,—	
Dt grupy 83	„ 450,—	

Rubrykę 3 należy wykorzystać w tych przedsiębiorstwach, które posiadają co najmniej 2 składy i w związku z tym nastąpić może przesunięcie wyrobów z jednego składu do drugiego. Suma ogólna rubryki 3 musi się równać sumie rubryki 11.

Rubryka 4 obejmuje zwroty z Centrali Zbytu.

Rubryka 5 wykazuje wartość superat wyrobów i odpadków.

W rubryce 6 należy rejestrować inne przychody, powstałe, np. na skutek:

- a) przeszacowania remanentów wyrobów i odpadków,
- b) sprostowań mylnych zapisów w kartotece wyrobów (przesunięcie z karty na kartę) itd.

W wypadku, gdy w rubryce 6 występuje większa ilość zaszłości — należy omawianą rubrykę rozbudować wg rodzajów przychodu.

W przykładzie sumę zł 6,— powstałą z przeszacowania remanentów odpadków należy księgować: Dt 83 — Ct 081.

W rubryce 7 wykazuje się globalną sumę przychodów z rubryk 2—6.

W rubryce 8 wpisuje się sumy wykazane w rubrykach 1—7. Suma ogólna rubryki 8 musi się równać sumie rubryki 17.

Symbol kl. 8	Wartość przychodu w złotych							Wartość rozchodu w złotych									
	Stan początk.	Produkcja	Przeunjęcia międzymagazyne	Zwroty z Cen-tral Zbi-tu i Handlowych	Nadwyżki	Inne przychody	Przychody razem 2 — 6	Ogółem 1 + 7	Realizacja zewnętrzna	Realizacja wewnętrzna	Przeunjęcia międzymagazyne	Zwroty do produk-cji	Manka	Inne rozchody	Razem rozchody 9 — 14	Stan końcowy	Ogółem 15 + 16
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
800	1 100	5 100	50	500	100	—	5 750	6 850	6 100	150	50	300	50	—	6 650	200	6 850
801	900	4 000	—	—	—	—	4 000	4 900	3 450	600	—	—	—	—	4 050	850	4 900
810	500	1 600	—	—	—	—	1 600	2 100	1 800	150	—	—	—	—	1 950	150	2 100
811	300	900	—	—	—	—	900	1 200	100	900	—	—	—	—	1 000	200	1 200
83	100	450	100	—	—	—	550	650	300	20	100	—	—	—	420	230	650
83	90	364	—	—	—	6	370	460	200	—	—	200	—	—	400	60	460
	2 990	12 414	150	500	100	6	13 170	16 160	11 950	1 820	150	500	50	—	14 470	1 690	16 160
			nie księ-g.								nie księ-g.						

W rubryce 9 wykazuje się rozchody z tytułu realizacji wyrobów na zewnątrz przedsiębiorstwa, np.:

zł 6.100 } Dt 9090 Ct 800
„ 3.450 } Ct 801

W rubryce 10 rejestruje się zużycie wyrobów na własne potrzeby.

Rubryka 11 odpowiada rubryce 3 w przychodach. Sumy jej nie podlegają księgowaniu.

W rubryce 12 wpisuje się tę część rozchodów wyrobów, które przekazywane są do ponownej przeróbki, względnie, przy odpadkach, zużycie tych ostatnich do dalszej produkcji.

Księgowania w tych wypadkach mają następujący przebieg:

1) zł 300,— Dt 7090 Ct. 800
2) „ 200,— Dt 7090/7190/Ct 83

W rubryce 13 rejestruje się stwierdzone na wyrobach i odpadkach manka.

Rubryka 14 — inne rozchody z analogicznych tytułów jak inne przychody w rubryce 6, np. tytułem:

- przeszacowania remanentów poniżej dotychczasowej wartości,
- przesunięcia z karty na kartę,
- przeklasyfikowania wyrobów.

Rubryka 15 jest sumą rubryki 9—14.

Rubryka 16 wykazuje stany końcowe poszczególnych wyrobów i odpadków i winna być zgodna z sumami rubryki 8 minus rubr. 15.

Rubrykę 17 wprowadzono dla kontroli z rubryką 8, ponieważ sumy tych rubryk powinny być identyczne.

Sprawozdanie powyższe nie dotyczy remanentu wyrobów półgotowych i robót w toku. Wartość ich ustala się na podstawie zestawienia kart kalkulacyjnych.

Uproszczony sposób ustalenia wartości produkcji w toku i wyrobów półgotowych.

W wypadkach, gdy karty kalkulacyjne nie są prowadzone, można dokonać wyceny w sposób przybliżony, posługując się odpowiednimi współczynnikami. Jedną z stosowanych w takim wypadku metod polega na tym, że remanenty wyrobów półgotowych, produkcji w toku i braki nadzwyczajne oraz wyroby gotowe i półfabrykaty typowe wycenia się wg planowanego kosztu wytworzenia, ustalając w ten sposób całkowitą planowaną wartość produkcji w okresie sprawozdawczym.

Wartość rzeczywista całej produkcji wynika z zapisów na kontach 700—705 oraz na debecie konta 7090 lub 7091 (wartość remanentów początkowych, wyrobów półgotowych i produkcji w toku). Dzieliąc wartość rzeczywistą całej produkcji przez jej wartość planowaną otrzymuje się współczynnik, większy lub mniejszy od jedności, który posłuży dla skorygowania planowanej wartości remanentów wyrobów półgotowych i produkcji w toku na koniec okresu sprawozdawczego.

Metodę tą ilustruje następujący przykład:

- wartość remanentu początkowego wyrobów półgotowych (z poprzedniego okresu) zł 8,—,
- wartość remanentu początkowego produkcji w toku (z poprzedniego okresu) zł 12,—,
- rzeczywiste koszty produkcji poniesione w okresie sprawozdawczym (Dt kont 700—705) zł 160,—,
- wartość remanentu końcowego wyrobów półgotowych wg kosztu planowanego zł 10,—,

- e) wartość remanentu końcowego produkcji w toku wg kosztu planowanego zł 11,—,
 f) wartość braków nadzwyczajnych (koszt planowany braków nadwycz.) zł 6,—,
 g) wartość wyrobów gotowych i półfabrykatów typowych, wyprodukowanych w okresie sprawozdawczym (wg planowanego kosztu wytworzenia) zł 150,—.

Zestawienie kosztów rzeczywistych i planowanych:

Koszty rzeczywiste		Koszty planowane	
Konto 7090 (rem. pocz.)	zł 20,—	wyroby gotowe (kredyt k-ta 790)	zł 150,—
Konta 700—705	„ 160,—	wyroby półgotowe	„ 10,—
		produkcja w toku	„ 11,—
Razem:	zł 180,—	braki nadzwyczajne	„ 6,—
		Razem:	zł 177,—

Obliczenie współczynnika:

$$180 : 177 = 1.016$$

Rzeczywista wartość wyrobów półgotowych wynosi:

$$10 \times 1.016 = 10.17 \text{ (w zaokrągleniu)}$$

Rzeczywista wartość produkcji w toku:

$$11 \times 1.016 = 11.18 \text{ (w zaokrągleniu)}$$

Rzeczywista wartość braków nadzwyczajnych:

$$6 \times 1.016 = 6.10$$

Rzeczywista wartość wyrobów gotowych i półfabrykatów typowych wynosi zatem:

$$180 - (10.17 + 11.18 + 6.10) = 152.55$$

Ponieważ planowany koszt wyrobów gotowych i półfabrykatów typowych, wyksięgowany z kredytu konta 790 na ciężar kont 800, 801 wyniósł zł 150,—, powstało odchylenie dodatnie w wysokości zł 2,55, które zaksięguje się w ciężar konta 809 na dobro konta 7990.

Zaznacza się, że na koncie 7090 nie wyprowadza się wartości wyrobów półgotowych i produkcji w toku, obliczonej wg kosztu planowanego. Służy ona tylko do sporządzenia zestawienia kosztów rzeczywistych i planowych.

(C. C.-T. S.-BOR, Łódź)

Przekształcenie bilansu zamknięcia za r. 1949 na nowy układ Jednolitego Planu Kont

Zarządzenie Przewodniczącego P.K.P.G. z dnia 19 listopada 1949 r. w sprawie zasad sporządzenia zamknięć rachunkowych w r. 1949 (Biul. Fin. nr 8) przewiduje w § 9 dostosowanie zamknięcia za r. 1949 do układu planu kont, obowiązującego od 1. I. 1950 r. W tym celu winno być otwarte w księgach roku 1949 nowe konto pod nazwą „Przekształcony bilans zamknięcia“, na które przejdą sumy konta „Rachunek bilansu zamknięcia — aktywa do przekształcenia“ i „Rachunek bilansu zamknięcia — pasywa do przekształcenia“. § 10 tegoż zarządzenia wymaga, aby przeksięgowania, o których wyżej mowa, były przeprowadzone na podstawie not memoriałowych rozliczających poszczególne pozycje rachunków: „Bilans zamknięcia aktywa do przekształcenia“ i „Bilans zamknięcia pasywa do przekształcenia“ na pozycje w układzie nowym.

W/w zarządzenie nie precyzuje dokładnej formy ani treści tych not memoriałowych pozostawiając w tym względzie swobodę Minist. Resortowym, wzgl. C.Z.P. W każdym razie, rozwiązując praktycznie ten problem, należy mieć na uwadze, że z not memoriałowych, wzgl. załączonych do nich zestawień, musi wynikać odpowiedź na pytania:

- jakie konta wg dawnego JPK składają się na daną pozycję „bilansu do przekształcenia“,
- na jakie konta wg nowego JPK przechodzą salda powyższych kont,
- jak powstały pozycje bilansu przekształconego tj. jakie konta (wg nowego JPK) weszły do poszczególnych pozycji bilansowych.

Poza tym wymaga uwzględnienia okoliczność, że w/w noty memoriałowe muszą stanowić podstawę do otwarcia kont na r. 1950, zarówno głównych jak i analitycznych.

Najprostsze rozwiązanie tego problemu możnaby znaleźć przez otwarcie w księgach roku 1949, po zamknięciu dotychczasowych kont, wszystkich wchodzących w rachubę kont nowego JPK, a następnie obciążenie ich wzgl. uznanie przechodzącymi na nie saldami

na dobro wzgl. ciężar kont: „Bilans zamknięcia aktywa“ i „Bilans zamknięcia — pasywa do przekształcenia“.

Nie byłby to jednak sposób najbardziej ekonomiczny i dlatego należy szukać innych dróg, które przy większej oszczędności czasu i materiału dałyby ten sam efekt. Jako jeden z możliwych wariantów podaje się niżej rozwiązanie dające odpowiedź na powyższe pytania a) — c) i wymagające o wiele mniejszego nakładu pracy.

I. Arkusze przekształcenia.

Dla poszczególnych grup aktywów i pasywów bilansu zamknięcia (do przekształcenia) sporządza się „arkusze przekształcenia“ na wzór arkuszy rozliczeniowych kosztów, ujmujące w układzie pionowym salda kont wg dotychczas obowiązującego JPK, składające się na jedną pozycję bilansową. O ile przy zamknięciu stosowaliśmy dla pewnych pozycji konta przedbilansowe należy zwrócić uwagę na to, czy salda tych kont przechodzą bez zmian do nowego układu. W przeciwnym bowiem razie należy przeprowadzić rozbięcie tych sald na podstawie szczegółowych załączników do bilansu aby umożliwić odpowiedni ich przydział do kont nowego JPK. To samo dotyczy kont, które w nowym układzie muszą ulec rozbięciu jak np. k-to 03 na k-ta 030 i 031, lub poszczególne grupy kont osobowych. W układzie poziomym wypisujemy w „arkuszu przekształcenia“ wszystkie konta wg nowego JPK, na które przejdą salda składające się na daną pozycję „bilansu przekształcenia“. Poza tym przy każdym z tych kont podajemy oznaczenie „Wn“ wzgl. „Ma“ zależnie od tego czy przekształcamy aktywa czy pasywa.

Poszczególne „arkusze przekształcenia“ numerujemy bieżąco. Nie jest wskazane sporządzenie jednego arkusza dla wszystkich aktywów wzgl. pasywów, gdyż wówczas arkusz taki musiałby przybrać zbyt wielkie rozmiary. Możliwe jest natomiast łączenie na jednym arkuszu kilku grup „bilansu do przekształcenia“ o ile przez to uzyskuje się lepsze wykorzystanie arkusza bez zwiększenia jego rozmiarów.

Do sporządzenia „arkuszy przekształcenia” nadają się b. dobrze arkusze kolumnowe (amerykanka) w których można wykorzystać zarówno rubryki „Winien” jak i „Ma”

II. Arkusze zbiorcze.

Sumy każdego „arkusza przekształcenia” przenosi się na „arkusz zbiorczy — aktywa” oraz „arkusz zbiorczy — pasywa”, które należy uprzednio przygotować, wypisując w układzie pionowym wszystkie konta wg nowego JPK naprowadzone w odnośnych „arkuszach przekształcenia”. W układzie poziomym wpisujemy numery bieżące „arkuszy przekształcenia” i na końcu „Suma ogólna”.

Po wypełnieniu arkuszy zbiorczych sumujemy zarówno poszczególne kolumny jak i wiersze uzyskując w ten sposób sumy ogólne kolumn, które muszą być zgodne z sumami „arkuszy przekształcenia” oraz sumy ogólne dla każdego konta. Tak uzgodnione arkusze zbiorcze stanowią podstawę do wystawienia not memoriałowych na przekształcenie bilansu zamknięcia.

Noty memoriałowe.

Zasada, którą należy mieć na uwadze przy przekształceniu bilansu jest, że suma aktywów wzgl. pasywów do przekształcenia musi być równa sumie aktywów wzgl. pasywów w bilansie przekształconym, co umożliwi rachunkowe uzgodnienie przeniesień. Z tego względu bilans przekształcony za r. 1949 nie będzie ściśle odpowiadał wzorowi podanemu w załączniku Nr 1 do JPK.

Wykaże on bowiem umorzenia majątku trwałego oraz umorzenia przedmiotów nietrwałych i opakowań w pasywach bilansu pod tytułami kont zamieszczonymi w § 11 pkt e) Zarządzenia Przewodniczącego PKPG z dnia 19 listopada 1949 r.

Zasada ta ułatwi nam również wystawienie not memoriałowych na osobne przekształcenie aktywów a osobne pasywów.

Noty memoriałowe winny o ile możliwości być wystawiane na ujednoliconych formularzach „Polecenie Księgowania” (PK-KRD 7691/2). Noty te należy numerować bieżąco wystawiając w takim porządku, aby po zaksięgowaniu na koncie „bilansu przekształconego” znalazły się poszczególne pozycje aktywów i pasywów w porządku przewidzianym we wzorze bilansu.

Wystawiając notę na przekształcenie aktywów wnosimy do kolumny „Winien” sumę identyczną z sumą, która będzie wykazana w bilansie przekształconym, do kolumny „Ma” natomiast wpisujemy salda odnośnych kont składające się na ewtl. łączną pozycję bilansową. Księgując następnie stronę „Ma” na koncie „bilans zamknięcia — aktywa do przekształcenia” możemy ją księgować szczegółowo, tak jak opiewa nota memoriałowa, lub też w sumie identycznej z księgowaną po stronie „Winien”. Sposób pierwszy jest bardziej godny zalecenia, daje nam bowiem już w księgach obraz z jakich sald składa się łączna pozycja bilansowa. W drugim wypadku szczegóły te są uwidocznione tylko w notcie memoriałowej. O ileby jednak sposób pierwszy wymagał zbyt wielkiego nakładu pracy, można poprzestać na zaksięgowaniu zarówno w debecie jak i w kredycie sum łącznych.

Otwarcie ksiąg na 1 stycznia 1950 r. należy przeprowadzić otwierając dla pozycji łączących w sobie salda 2 lub więcej kont przejściowe konta zbiorcze oznaczone literami B z ewent. dodaniem liter A lub B,

stosownie do zalecenia w Komentarzu do JPK (str. 77). Rozprowadzenie tych sald na konta szczegółowe i analityczne nastąpi na podstawie danych zawartych w notach memoriałowych, w „arkuszach zbiorczych” i w „arkuszach przekształcenia” oraz w odnośnych specyfikacjach szczegółowych stanowiących załączniki do bilansu zamknięcia.

Naszkicowane wyżej rozwiązanie problemu przekształcenia bilansu zamknięcia na nowy układ JPK nie wyczerpuje naturalnie wszelkich możliwości. W przedsiębiorstwach mniejszych, prowadzących stosunkowo niewielką ilość kont, może być dopuszczalne sporządzenie tylko 2 „arkuszy przekształcenia” z których każdy będzie ujmował całość aktywów wzgl. pasywów. W tym wypadku odpadłaby konieczność zakładania „arkuszy zbiorczych”, gdyż dowody memoriałowe można sporządzić bezpośrednio na podstawie cyfr „arkuszy przekształcenia”. Rozumie się, że wtedy należy się liczyć ze znacznym poszerzeniem „arkusza przekształcenia”, co jednak można łatwo uzyskać przez zastosowanie jednej lub kilku wkładek (jak np. tzw. „saldówek”).

Przykład na przekształcenie aktywów.

Bilans zamknięcia do przekształcenia wykazuje w aktywach następujące pozycje:

I. Majątek stały

1. Place, grunty i tereny	238	
2. Budowle, budynki i zabudowania	1.270	
3. Maszyny, urządzenia techn. i śr. transportowe	2.836	
4. Różne ruchomości i inwentarz żywy	536	
5. Inne materialne składn. mająt. stałego	623	
6. Wartości niematerialne i prawne	291	
7. Udziały w innych przedsiębiorstwach	152	5.946

II. Środki oddane

1. Amortyzacja na inwestycje	300	
2. „ „ „ kapitałne remonty	92	
3. Nadwyżka środków obrotowych	650	
4. Podatek dochodowy	320	
5. Środki odprowadzone z ubiegłych lat	1.100	2.462

III. Majątek obrotowy

1. Środki płatnicze			
a) Kasa	75		
b) Banki	482		
c) Czeki obce	25		
d) Weksle w portfelu	152	734	
2. Papiery wartościowe		100	
3. Należności			
a) Odbiorcy	1.342		
b) Dostawcy	2.472		
c) Inne nal. krótkotermin.	1.179	4.993	
4. Zapasy			
a) Materiały do wytw.	2.352		
b) „ techn., ruchu i in.	2.217		
c) Opakowania	423		
d) Przedmioty nietrw.	455		
e) Towary handlowe	790		
i) Wyroby got. półgot. i roboty w toku	3.241	9.478	15.305

IV Inne aktywa

a) Pozostałe wyżej niewymienione aktywa	170		
b) Rozliczenia międzyokresowe czynne	77	247	

razem aktywa 23.960

(Ciąg dalszy na str. 58.)

I. Arkusz przekształcenia majątku trwałego na układ nowego J.P.K.

Konta nowego J. P. K. »		Konta starego J. P. K.					
		Suma ogólna					
		D-t 000 Środki trwałe zasadnicze	D-t 001 Środki trwałe pozazakład.	D-t 030 Inwestycje rozpoczęte	D-t 031 Kap. remonty rozpoczęte	D-t 1904 Usługi obce	174 Inne należno- ści i rob.
000	Place, grunty i tereny — przemysłowe	130					
001	" — " — pod bud. admin.	20					
002	" — " — " — mieszkalne	60	60				
003	" — " — " — nieużytki przemysłowe	28					
	Sa Place, grunty i tereny	1) 238					
004	Budowle, budynki i zabudowania — przemysłowe	850	420				
005	" — " — " — mieszkalne	420					
	Sa Budowle, budynki i zabudowania	2) 1270					
010	Maszyny — przemysłowe	1256					
016	Urządzenia techniczne	1128					
019	Środki transportowe: } ustalonu na podstawie spisów inwent.	380	72				
	" — " — " — pozazakład.	72					
	Sa Maszyny, urządzenia techniczne i śr. transp.	3) 2836					
020	Różne ruchomości — przemysłowe	280					
021	" — " — " — pozazakładowe	120	120				
022	Inwentarz żywy — podługowy } ustal. na podst. spisów inw.	100					
	" — " — " — hodowlany }	36	36				
	Sa Różne ruchomości i inwentarz żywy	4) 536					
030	Inwestycje rozpoczęte budowlane — przemysłowe	120		120			
031	" — " — " — pozazakładowe	45		45			
036	" — " — " — maszynowe — przemysłowe	220		220			
037	" — " — " — " — pozazakładowe	73		73			
038	Kapitałne remonty rozpoczęte — przemysłowe	135			135		
039	" — " — " — " — pozazakładowe	30			30		
	Sa Inne materialne składniki majątku trwałego	5) 623					
050	Inwestycje w obiekt. obcych przemysłowe — zak. bud.	136					
052	Kap. rem. w " — " — " — pozazakład. — maszyn. zak.	48	48				
056	Patenty nabyte	77				77	
057	Licencje zagraniczne nabyte	30				30	
	Sa Wartości niematerialne i prawne	6) 291					
06	Udziały w innych przedsiębiorstwach	7) 152					152
Suma 1-7) Majątek stały wg B. Z.		5946	4308	756	458	165	152

Arkusz przekształcenia zapasów (materiały)

Konta nowego JPK → Konta starego JPK			Suma	D-t 310 — Surowce	D-t 320 — Materiały pomocnicze	D-t 321 — Paliwo	D-t 330 — Opak. wys. zwr. na składzie	D-t 331 — Opak. wys. zwrot w użytk.	D-t 34 — Części zapas. masz. i urz.	D-t 350 — Przedm. nietrw. na skl.	D-t 531 — Przedm. nietrw. w użytk.	D-t 36 — Towary	D-t 37 — Materiały i towary w prze-robie obcym
30	Mater. do wytw. — surowce	2352	2332										
		1) 2352											
32	Mater. techn. — ruchu i inne												
	a) materiały pomocnicze	1328			1328								
	b) paliwo	737				737							
	c) części zapas. maszyn	152							152				
35	Towary handl. obcej prod.	2) 2217											
	a) w magazynie	700										700	
	b) w przerobie obcym	90											90
		3) 790											
38	Przedmioty nietrwałe												
	a) na skl. (przezs. k-ta 32)	120								120			
	b) w użytk. „ z kl. 0)	335									335		
		4) 455											
39	Materiały do opakowania												
	a) opak. podstawowe	152	152										
	b) inne mater. do opak.	88			88								
	c) opak. wys. zwr. (na skl.)	78					78						
		5) 318											
33	Opakowania (przezs. z kl. 0)												
	a) opak. wys. zwr. w użytk.	105						105					
		6) 105											
Suma			6.237	2504	1416	737	78	105	152	120	335	700	90

U w a g a: Podział sald na grupy a), b), c) przeprowadzono na podstawie ugrupowanych odpowiednio szczegółowych zestawień z kartoteki.

Arkusz przekształcenia należności od odbiorców

Konta nowego JPK → Konta starego JPK			Suma	D-t 130 — odbiorcy państw. inkas.	D-t 131 — odbiorcy państw. nieinkas.	D-t 132 — Spółdz. inkasowi	D-t 133 — Spółdz. nieinkas.	D-t 134 — Odbiorcy prywatni	D-t 135 — Rozlicz. wewn. branż.	D-t 139 — Faktury do inkasa	D-t 161 — Rozlicz. między przedz.	D-t 163 — Rozlicz. między zakład.
13	Odbiorcy											
130	Odbiorcy państwowi											
	a) inkasowi	256	256									
	b) nieinkasowi	128			128							
131	Spółdzielnie											
	a) inkasowi	372				372						
	b) nieinkasowi	116					116					
132	Odbiorcy prywatni	98						98				
133	Rozliczenie wewn. branż.											
	a) z C. Z. P.	45							45			
	b) z przedsiębiorstwem X	99									99	
	c) „ Y	87									87	
	d) z zakładem wł. A	48										48
	e) „ B	37										37
139	Faktury do inkasa	56								56		
Suma			1.342	256	128	372	116	98	45	56	186	85

U w a g a I Podział na a), b), c) itd. przeprowadzono na podstawie imiennych zestawień szczegółowych, ugrupowanych wg pow. kryteriów, a ponadto na pretensje 1) pewne uzgodnione, 2) pewne niezgodnione, 3) wątpliwe. Te ostatnie wyksiegowano przed zamknięciem do gr. 16.

II Rozliczenia wewnętrzno-branżowe zostają w przykładzie przeniesione przy przekształceniu do gr. 16, ponieważ wyeliminowanie z nich należności za faktury nastęrcza trudności. Jedynie rozliczenie z CZP — jako należność za 2 faktury przychodzi do pgr. 135.

III Konto 139 „Faktury do inkasa“ otwarto w księgach r. 1949 na zasadach obowiązujących wg nowego JPK.

Konto	Arkusz przekształcenia Nr									Suma ogólna
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	
000	4308									4308
001	756									756
030	458									458
031	165									165
040								80		80
041								10		10
082				2462				8		2470
100						75				75
101						25				25
102						152				152
103						100				100
1100						452				452
116						30				30
130			256							256
131			128							128
132			372							372
133			116							116
134			98							98
135			45							45
139			56							56
140-8							2472			2472
171									173	173
173									254	254
174	152		271						184	607
175									168	168
176									400	400
1904	107									107
1905								77		77
1910								72		72
310		2504								2504
320		1416								1416
321		737								737
330		78								78
331		105								105
34		152								152
350		120								120
351		335								335
36		700								700
37		90								90
800					852					852
802					448					448
803					1728					1728
82					136					136
83					77					77
	5946	6237	1342	2462	3241	834	2472	247	1179	23960

Treść	Konto	Winien 0990 - Przekształ- ceny bilans zamknięcia	Ma 0990 A - Bilans zam- knięcia - aktywa do przekształ- cenia
Środki trwałe zasadnicze .	000	4308	4308
„ „ pozazakładowe	001	756	756
Inwestycje rozpoczęte . .	030	458	458
Kapitałne remonty rozpo- częte	031	165	165
Inwestycje zakończone .	040	80	80
Kapitałne remonty zakoń- czone	041	10	10
itd.	—	—	—
Odbiorcy		1342	
— odb. państwowi inkas.	130		256
„ „ nieinkas.	131		128
„ spółdz. inkas. . .	132		372
„ „ nieinkas. .	143		116
„ prywatni	134		98
rozlicz. wew. — branż. .	135		45
faktury do inkasa . . .	139		56
itd.	—	—	—
Razem . .		23.960	23.960

Uwaga: Sumę 23.960 uzyskamy po wpisaniu pozostałych kont pominiętych we wzorze

Bilans powyższy wykazuje naturalnie wszystkie aktywa po przeprowadzeniu przeksięgowania zaleconych w §§ 4—7 Zarządzenia Przewodniczącego PKPG z dnia 19 listopada jak: przeniesienie przedmiotów nietrwałych, opakowań zwrotnych i części zapasowych maszyn z kl. 0 do kl. 3, inwestycji rozpoczętych w obiektach dzierżawionych z gr. 05 do gr 03 itp.

Ramy artykułu nie pozwalają na załączenie arkuszy „przekształcenia” wszystkich aktywów. Dla ilustracji podaje się w załącznikach przykłady na przekształcenie: 1. majątku trwałego,
2. materiałów,
3. odbiorców.

Z przekształceń przeprowadzonych na innych (niezależnych) arkuszach zasługują na uwagę (przykładowo):

Środki oddane — z kont pgr. 085 na konta 082

Inne aktywa:

Saldo debetowe konta „Rezerwa na podatki“ (nadwyżki wypłat ponad rezerwę) z k-ta 184 na k-to 082
Bank Inwest. za należną refundację z tytułu zakończonych w r. 1949 inwestycji — z konta 1850 na konto 040
dto z tyt. kap. remontów — z k-ta 1851 na k-to 041
Nakłady zaopatrzenia materiałowego — z k-ta 186 na k-to 1910

Należności sporne i wątpliwe — z k-ta 169 na k-ta 175 i 176

W wyniku przekształcenia wszystkich aktywów w sposób analogiczny jak w „arkuszach przekształcenia Nr 1—3 i zgodnie z wytycznymi Zarządzenia Przewodniczącego PKPG z dnia 19 listopada 1949 r. uzyskamy na „*Arkuszu zbiorczym*” sumy wykazane w załączniku, zgodne z sumą „*Bilansu zamknięcia — aktywa do przekształcenia*”.

Na podstawie tych sum sporządzamy „noty memoriałowe“, zgodnie z poprzednimi wywodami, wg załączonego wzoru.
(E.K.-BOR.-Katowice)

Wyjaśnienia Centralnej Komórki Akcji „P-B”

1. Dotyczy: Zamknięcia rachunkowego za rok 1949:

Pytanie: Gdzie księgować pozycje „sumy do wyjaśnienia”.

Odpowiedź: Niedopuszczalne jest w ogóle tworzenie odrębnych pozycji „sumy do wyjaśnienia”. O ile w latach ubiegłych stworzone zostały tego rodzaju pozycje, wówczas należy je przed zamknięciem ksiąg za r. 1949 poddać dokładnej analizie, dokonać ich kwalifikacji wg pierwotnej treści (nieuzgodnione salda z odbiorcami i dostawcami, manka nie spisane na straty itp.) i przenieść na właściwe konta osobowe.

Przekształcając bilans wg nowego JPK można m. i. wykorzystać dla zaksięgowania pozycji wątpliwych, które powinny zostać ograniczone do minimum, konto 175 — Należności wątpliwe.

Pytanie: Jak należy rozumieć pkt. e § 5 Dział B Zarządzenia Przewodniczącego PKPG z dnia 19. 11. 1949 w sprawie zasad sporządzenia zamknięć rachunkowych w r. 1949 „wszystkie zobowiązania dotyczące Akcji Socjalnej oraz Funduszu Nagród i Prac Zleconych winny być uregulowane do dnia 31. 12. 1949 ze środków preliminowanych w r. 1949 na ten cel” w związku z brakiem szeregu rachunków z tego tytułu w dniu 31. 12. 1949?

Odpowiedź: Na dzień 31. 12. 1949 należy zaksięgować w ciężar lub dobro gr. 29 wszelkie zobowiązania i należności, dotyczące działalności Akcji Socjalnej w r. 1949, uznając lub obciążając przeciwstawne konta osobowe; regulacja należności lub zobowiązań nastąpi w r. 1950 w ciężar lub dobro wyodrębnionej pozostałości środków Akcji Socjalnej.

Pytanie: Jak wycenić ujawnione przy spisie inwentarzowym obiekty i przedmioty, stanowiące środki trwałe, a wykonane w ciągu roku 1949 w własnym zakresie?

Odpowiedź: W braku zleceń możliwe jest przyjęcie dla wyceny danych kalkulacji wstępnej z uwzględnieniem narzutu kosztów wydziałowych, wprowadzonego w rocznym arkuszu rozliczeniowym.

Pytanie: Jak postąpić w r. 1949 z kosztami ukończonego remontu kapitalnego, jeżeli koszty te przewyższają odpisy umorzeniowe remontowanego obiektu, a przedsiębiorstwo stosuje metodę spisywania kosztów remontu kapitalnego w ciężar amortyzacji (07)?

Odpowiedź: Różnicę należy spisać bądź w ciężar rezerw kapitałowych bądź też w braku ich przenieść w ciężar gr. 00. Po nagromadzeniu w r. 1950 odpowiednich umorzeń, należy różnicę przeksięgować: Dt 07 — Ct 00.

Pytanie: Sposoby wyceny przedmiotów nietrwałych w użytkowaniu, zinwentaryzowanych na 31. 12. 1949.

Odpowiedź: Metody i technikę wyceny zarówno przedmiotów nietrwałych jak i opakowań wysyłkowych zwrotnych w użytkowaniu omawia zamieszczony w powyższym numerze Biuletynu artykuł pt. „Przedmioty nietrwałe”. W wypadkach, gdy ustalenie cen nastręcza duże trudności, można oprzeć się na aktualnych cenach takich samych przedmiotów nietrwałych i opakowań wzgl. oprzeć się na wartości wydanych w r. 1949 do użytkowania przed-

miotów. Materiałem analitycznym są obroty Ct odpowiednich kont klasy 3.

Pytanie: Jak należy w przedsiębiorstwach handlowych postąpić z zinwentaryzowanymi przedmiotami nietrwałymi, będącymi w użytkowaniu a ewidencjonowanymi dotychczas w symbolicznej 1 zł?

Odpowiedź: Aktywować w ciężar konta 3051 „Przedmioty nietrwałe w użytkowaniu” na dobro rezerw kapitałowych wg 50% aktualnej wartości tych przedmiotów.

Pytanie: Wyjaśnić technikę uzgadniania sald.

Odpowiedź: Obowiązek uzgadniania sald spada w zasadzie na dostawcę, co nie wyklucza, że z inicjatywą wystąpi odbiorca, jeżeli wcześniej uporządkuje zapisy w swojej księgowości. Dostawca, po uzupełnieniu swoich zapisów, przesyła kontrahentowi wyciąg, wyznaczając 14-dniowy termin dla potwierdzenia i ew. skorygowania lub uzupełnienia. Można przesłać wyciąg: **częściowy**, dotyczący tylko pozycji nieuzgodnionych i zawierający salda zapisów nieuzgodnionych oraz wykaz pozycji składających się na salda nieuzgodnione,

pełny, obejmujący całkowite obroty odnośnego konta.

Przesyłanie wyciągów można zastąpić osobistym kontaktem zainteresowanych stron.

Przy uzgadnianiu konta należy przyjąć zasadę, że w pierwszym rzędzie winny uzgodnione być obroty za r. 1949.

Pytanie: Jak wycenić remanenty robót w toku w przypadku braku właściwej dokumentacji?

Odpowiedź: W braku bieżąco prowadzonych zleceń, można m. i. dokonać wyceny na podstawie kalkulacji wstępnej, z uwzględnieniem narzutu kosztów wydziałowych wprowadzonego w rocznym arkuszu rozliczeniowym.

2. Dotyczy: Jednolitego planu kont na rok 1950.

Pytanie: Czy zyski lub straty nadzwyczajne na materiałach dotyczących Akcji Socjalnej dotyczą przedsiębiorstwa, czy też Akcji Socjalnej, a zatem podlegają księgowaniu na kontach gr. 20. 21 czy 26 nakłady Akcji Socjalnej i 27 dochody Akcji Socjalnej?

Odpowiedź: Ze względu na to, że czynności związane z funkcjami Akcji Socjalnej spełnia przedsiębiorstwo, wszelkie straty lub zyski nadzwyczajne na zapasach Akcji Socjalnej dotyczą przedsiębiorstwa (gr. 20 lub 21) bez względu na sposób sfinansowania zakupu zapasów i ich przeznaczenia.

Pytanie: Jak księgować zużycie przedmiotów nietrwałych, zużywających się w ciągu jednego okresu sprawozdawczego, wzgl. posiadających małą wartość jednostkową i których ewidencja była by bardzo kłopotliwa?

Odpowiedź: Jeśli przedmioty te mają charakter narzędzi, przyrządów, drobnego inwentarza itp. i zużywane są w ciągu jednego okresu, księguje się je w momencie zakupu na Dt 330 w korespondencji z Ct 301 (wg wyceny wewnętrznej) lub z kosztami realizacji (wg wewn. cen zaliczeniowych, kosztu planowa-

neg), a z chwilą wydania z magazynu: Ct 350 — Dt 352 i stamtąd w pełnej wysokości na Dt. 405.

Pytanie: Jak zaksięgować wartość metali kolorowych, znajdujących się wśród złomu żeliwnego (ewidencjonowanego w kl. 3), a ujawnionych w trakcie wydawania złomu do produkcji?

Odpowiedź: Należy:

a) w księgowości materiałowej wykسیęgować z karty złomu żeliwnego ilościowo wysortowane metale kolorowe w cenie złomu żeliwnego i zaprzyczyć na konto złomu kolorowego w cenie tego złomu,

b) w księgowości głównej różnicę cen przeksięgować: Dt gr. 31/2 Ct 213.

Pytanie: Umowa z dostawcą przewiduje, że w razie za brakowania wyrobu na skutek wad materiału, koszty surowca i przerobu obciążają dostawcę: jak zaksięgować związane z tym transakcje?

Odpowiedź: Koszty przerobu surowca i samego surowca do momentu zabrakowania wykazać należy w ramach tej produkcji, w skład której zlecenie pierwotne wchodziło (podstawowej — Dt 700—705, pomocniczej Dt 710—716); po skalkulowaniu zlecenia przenieść należy sumę kosztów z Ct 7090 wzgl. 7190 na Dt 83. Dalej transakcja przebiega analogicznie jak realizacja odpadków.

Pytanie: W jaki sposób księgować wartość odpadków, jeśli ich wartościowe i ilościowe ujęcie nie następuje okresowo, lecz sporadycznie w chwili sprzedaży?

Odpowiedź: W przypadku niemożności comiesięcznego ewidencjonowania odpadków, wartością netto odpadków (cena sprzedażna pomniejszona o podatek obrotowy i koszty ekspedycji) uznać należy konto 809 wzgl. 819 (Dt 83), dokonując w ten sposób — poprzez zmniejszenie odchyłań — korekty kosztu własnego.

KOMUNIKAT Centralnej Komórki Akcji „P-B”

1. W związku z nałożonym na jednostki samodzielnie bilansujące obowiązkiem cotygodniowego sporządzania raportu „P” komunikuje się, że w wierszu „Uwagi” (umieszczonym pomiędzy wierszem „ogółem” a „Wymagana pomoc”) opisać należy postęp księgowania za r. 1950, podając zarazem datę dnia, który jako ostatni zaksięgowany został w tygodniu sprawozdawczym.
2. Podaje się przykładowy sposób wyliczenia pozycji „Ogółem” w raporcie „P”, stanowiącej średnią ważoną, charakteryzującą stan zaawansowania prac bilansowych:

Zakres prac	Waga	Stan prac w %	Razem 2 x 3	Ogółem
1	2	3	4	5
Klasa 0	10	80	800	—
„ 3	25	40	1000	—
„ 8	10	30	300	—
„ 1	30	20	600	—
Arkusz	10	100	1000	—
In e	10	10	100	—
uzgodn. obrotów	5	—	—	—
	100	—	3800 : 100	380%

Wyjaśnienia:

kol.: „Zakres prac” i „Waga” — porównaj pkt 6 Instrukcji dla wypełnienia wzoru „Raport tygodniowy P”.

kol.: „Stan prac” — należy wstawić procent zaawansowania prac wchodzących w dany zakres czynności, np. prac dotyczących kl. 3.

kol.: „Razem” — stanowi iloczyn wagi i procentu zaawansowania prac danego zakresu.

Pozycję „Ogółem” uzyskuje się przez podzielenie sumy kolumny „Razem” przez 100.

3. Zbiorcze raporty „P” sporządzone w przedsiębiorstwach wielozakładowych, zjednoczeniach równorzędnych i wyższego szczebla jednostkach, wykonać należy na wzorach raportu „P”, którego część środkowa przybiera następującą postać:

Nazwa jednostki	Stan prac bilans. %	Stan prac księgowych za rok 1950 (data księgowanego dn.a)	Uwagi
Ogółem (przeciętna)			

W kolumnie „Stan prac bilansowych” podać należy procent wykazany w poz. „Ogółem” raportu „P” jednostki samodzielnie bilansującej.

W kolumnie „Stan prac księgowych za r. 1950” należy wpisać datę dnia księgowanego w zakładzie, umieszczoną w poz. „Uwagi” raportu „P” (porównaj pkt 1 niniejszego komunikatu).

**PRZEDRUK CAŁKOWITY LUB CZĘŚCIOWY
MATERIAŁU ZAMIESZCZONEGO W BIULETYNIE
FINANSOWYM PAŃSTWOWEJ KOMISJI
PLANOWANIA GOSPODARCZEGO
DOZWOLONY WYŁĄCZNIE ZA ZGODĄ
REDAKCJI**

ADRES REDAKCJI: Warszawa, Plac 3 Krzyży. Departament Finansowy — Państw. Kom. Plan. Gosp.

ADRES ADMINISTRACJI: Katowice, ul. 3 Maja 23 „Polskie Wydawnictwa Gospodarcze”
Przeds. Państw. Wyodrębn. Konto w P.K.O. III-1480

PKZG Nr 06, Katowice, ul. Francuska 33. Tel. 327-54

— zam. nr 1863 — 13. II. 50 — R-1-10560 — 10.000